

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการวิจัย

เดือนที่ 1

1. กิจกรรมเตรียมทีมวิจัยและสร้างความเข้าใจในการทำงานวิจัยร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นวิจัยและแผนงานวิจัยเพื่อการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนและวิธีการ

- ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัย
- วางแผนการดำเนินงานเก็บข้อมูล และประชุมนักวิจัยหลัก/ นักวิจัยชุมชน เพื่อเตรียมเก็บข้อมูล ความเห็นของชุมชน

ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยระยะที่ 1 (8 กันยายน 2555)

ศักยภาพของการจัดการขีดความสามารถเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว

ด้านกายภาพ(PCC)

1. จำนวนนักท่องเที่ยวแบบไปกลับ (วันเดียว) จำนวนที่รับได้สูงสุด ไม่เกิน 100 คนต่อวัน และจำนวนนักท่องเที่ยวค้างคืนพักโฮมสเตย์ รองรับสูงสุดได้ไม่เกิน 150 คนต่อคืน
2. จำนวนรถเข้าออกพื้นที่ชุมชน ในช่วงเทศกาลจุดสูงสุด ประมาณ 30 -50 คันต่อวัน
3. การกำหนดพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับชุมชน และนักท่องเที่ยว ได้แก่
 - บ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว (Home Stay) มีจำนวน 22 หลังคาเรือน รับนักท่องเที่ยวเฉลี่ยหลังละ 2-4 คน จำนวนที่รับสูงสุด 5- 10 คน ต่อหลัง รวมไม่เกินจำนวน 132 คนต่อคืน และที่พักของเอกชน ในพื้นที่จำนวน 2 แห่ง รองรับได้ไม่เกิน 30 คนต่อคืน
 - ที่จอดรถสาธารณะ สำหรับรถส่วนบุคคลและรถบริษัทท่องเที่ยวขนาดไม่เกิน 2 คัน
 - บริเวณวัด รองรับได้จำนวนสูงสุด 10 คัน (และอนุญาตให้จอดรถพักค้างคืน ในบริเวณนี้ไม่เกินจำนวน 10 คัน)
 - บริเวณศูนย์การเรียนรู้/ โรงเรียน รองรับได้จำนวนสูงสุด 10 คัน
 - บริเวณน้ำตก รองรับได้จำนวนสูงสุด 5 คัน

- บริเวณป่าช้า จุดสำรอง รองรับได้จำนวนสูงสุด 5 คัน (เป็นพื้นที่รับส่งนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยว บริษัท Flight of the Gibbons)
 - จุดบริการห้องน้ำสาธารณะ จำนวน 10 ห้อง และกึ่งสาธารณะ (ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว โทมสเตอร์) จำนวน 2 ห้อง และที่ทำการบริษัท Flight of the Gibbons จำนวน 6 ห้อง
 - จุดบริการห้องน้ำสาธารณะ ได้แก่

บริเวณวัด	จำนวน 4 ห้อง
บริเวณศูนย์การเรียนรู้/ โรงเรียน	จำนวน 4 ห้อง
บริเวณน้ำตกแม่กำปอง	จำนวน 2 ห้อง
 - ร้านอาหาร จำนวน 4 แห่ง เป็นกิจการของคนในพื้นที่ 3 แห่ง และคนนอกพื้นที่ 1 แห่ง
 - ร้านค้าชุมชน จำนวน 6 แห่ง (ขายสินค้าอุปโภคและบริโภค)
 - จุดทิ้งขยะสาธารณะ กำหนดให้เป็นพื้นที่ทิ้งขยะ และแยกขยะ ดำเนินการโดยอบต. ได้แก่ บริเวณป่าช้า ศูนย์การเรียนรู้ และวัด ซึ่งเป็นการทดลองจำนวน 10 จุด สำหรับขยะในครัวเรือนให้แต่ละบ้านดูแลแยกขยะอาหารและขยะแห้ง โดยกำจัดขยะด้วยการเผาในพื้นที่ของตนเอง
4. การจัดการบริการสาธารณูปโภค ได้แก่ การจักระบบไฟฟ้า(ไฟฟ้าพลังน้ำ) น้ำดื่มแม่กำปอง และระบบประปาภูเขา
- ชุมชนสามารถผลิตน้ำดื่มเพื่อการบริโภคภายในชุมชน โดยมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำและความปลอดภัยสำหรับการบริโภคของคนในชุมชนและบริการนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งได้รับการตรวจสอบและรับรองคุณภาพเบื้องต้นโดยรพ.ส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้ว และมีระบบการควบคุมคุณภาพการผลิตภายใต้คำแนะนำของนักวิชาการสาธารณสุข (ชุมชนมีกลุ่มอสม.ที่ดำเนินการดูแลคุณภาพน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข)
5. การจัดทำป้ายบอกชี้ทางและสัญญาณจราจรในจุดต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดพื้นที่ติดตั้งกระจกนูนเพื่อลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุในการใช้ถนน การติดตั้งแนวเตือนสำหรับจุดอันตรายเป็นระยะ แต่จำเป็นต้องกำหนดป้ายสัญญาณการใช้เสียงแตรบริเวณจุดเสี่ยง และกำหนดความเร็วของรถไม่เกินอัตราความเร็วที่ชุมชนกำหนด

ด้านนิเวศน์วิทยาและสิ่งแวดล้อม (ECC)

1. การตรวจวัดคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค อากาศและเสียง ว่ามีผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่ โดยกำหนดให้มีการจัดเตรียมวิธีการหรือเครื่องมือที่ใช้อย่างง่ายที่ชุมชนสามารถกระทำได้โดยการสังเกต หรือทำได้ด้วยตนเอง ดังนี้
 - ชุดตรวจวัดคุณภาพอากาศอย่างง่าย ด้วยใช้กระดาษสีดักเกออร์ ติดตั้งบริเวณทั่วไปในพื้นที่ท่องเที่ยวและบ้านพักโฮมสเตย์ จำนวน 3- 5 จุด ทั้งนี้ไม่เป็นจุดบริเวณที่ใกล้กับสถานที่จอดรถสาธารณะ

- ชุดตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่าย(เฉพาะน้ำอุปโภค) โดยการใช้ชุดแก้ว เก็บตัวอย่างจาก ต้นน้ำ (บริเวณน้ำตก) จุดน้ำผ่านในหมู่บ้านและท้ายหมู่บ้าน เพื่อสังเกตการตกตะกอนและสีของน้ำ เปรียบเทียบกับน้ำตัวอย่าง (ที่ผ่านการตรวจวัดคุณภาพปกติ) ว่าคุณภาพของน้ำเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร รวมทั้งกระบวนการทดสอบคุณภาพน้ำในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ในช่วงระยะเวลา 6 เดือนแรก และเดือนสุดท้ายของโครงการวิจัยนี้ ในระยะที่ 1 สิ้นสุด เพื่อตอบโจทย์คุณภาพความปลอดภัยของน้ำอุปโภค และสำหรับคุณภาพน้ำเพื่อการบริโภคได้รับการตรวจสอบรับรองคุณภาพโดยสำนักงานสาธารณสุข
 - การตรวจวัดเสียงรบกวนในชุมชน ทีมวิจัยชุมชนได้ให้ความเห็นว่า พบว่าจำนวนรถยนต์เข้าออกเฉลี่ยต่อวัน ไม่เกิน 50 คัน เป็นจุดที่ยอมรับได้ แต่เสียงจากรถจักรยานยนต์ที่มีการดัดแปลงท่อไอเสีย หรือจำนวนรถจักรยานยนต์ที่มีขนาดใหญ่เกิน 150 CC ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะมากกว่า 10 คัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเสียงดังในชุมชน และชุมชนรู้สึกอึดอัดต่อเสียงดังกล่าว
2. การจัดสรรการใช้ประโยชน์พื้นที่การเกษตรเพื่อการยังชีพ ไม่ได้กำหนดพื้นที่เป็นการเฉพาะ แต่ใช้พื้นที่บริเวณที่พักอาศัยปลูกพืชเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และใช้เพื่อการประกอบอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว
 3. การจัดสรรพื้นที่เพื่อกำจัดขยะ มีจุดบริการเตาเผาขยะแบบแรงดัน จำนวน 5 จุด แต่ไม่สามารถใช้งานได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากจำนวนขยะที่เผาและระยะเวลาที่กำจัดขยะที่ต้องใช้เวลานาน จากข้อสังเกตของทีมวิจัยหลักพบว่า บริเวณที่เผาขยะเปิดโล่ง(ไม่ได้ใช้เตาเผา) อยู่ใกล้ทางสัญจรสาธารณะและใกล้กับบริเวณแหล่งน้ำภายในหมู่บ้าน หากขยะเผาไหม้ไม่หมดอาจมีปริมาณขยะตกค้าง และเป็นความเสี่ยงของการใช้แหล่งน้ำ เนื่องจากขยะอาจปลิวตกไปในแหล่งน้ำ ทำให้น้ำปนเปื้อนเชื้อโรคได้ แม้ว่าจะมีอัตราการไหลเวียนของน้ำสม่ำเสมอ ไม่มีจุดน้ำขังเป็นเวลานาน แต่ขยะที่ย่อยสลายทางธรรมชาติ
 ทั้งนี้ทีมวิจัยชุมชน ซึ่งเป็นผู้แทนอบต. ได้สรุปแนวทางการดำเนินการดูแลและกำจัดขยะในชุมชน โดยเน้นให้แต่ละครัวเรือน ดูแลรับผิดชอบกำจัดขยะของตนเอง และยังได้จัดฐานการเรียนรู้ การคัดแยกขยะให้กับชุมชน บริเวณวัดและศาลาเอนกประสงค์ และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมเป็น 2 จุดเรียนรู้ เพื่อเป็นการแนะนำวิธีการกำจัดขยะที่เป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของครัวเรือนได้ โดยคัดแยกและขาย
 4. การจัดสรรพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย การปล่อยน้ำเสียและปฏิภูกลงในบ่อบำบัดน้ำเสียแต่ละครัวเรือนพบว่า บางครัวเรือนปล่อยน้ำเสียลงในท่อใกล้กับแหล่งน้ำ อาจทำให้แหล่งน้ำปนเปื้อนเชื้อโรคและของเสีย และในแต่ละเดือนจะมีรถบริการรับกำจัดปฏิภูมิกายนอกเข้ามารับปฏิภูมิจากหมู่บ้าน โดยเฉลี่ยครัวเรือนที่รับบริการจำนวน 3-4 หลังคาเรือน โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายร่วมกัน

ด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม (SCC)

1. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์เป็นรายได้เสริมจากรายได้หลักทางการเกษตร พืชเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ กาแฟและใบชาเมี่ยง ที่เป็นแหล่งรายได้หลักของชุมชนบ้านแม่กำปอง
2. ชุมชนสามารถดำรงชีวิตปกติทั้งในระหว่างที่มีนักท่องเที่ยวในชุมชน และไม่มีนักท่องเที่ยวในชุมชน หากมีนักท่องเที่ยวในชุมชน แต่ละครัวเรือนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ก็จะมีหน้าที่หมุนเวียนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น กลุ่มทำอาหาร(กรณีมีคณะศึกษาดูงาน) กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มพืชสมุนไพร กลุ่มเครื่องเรือนไม้ไผ่
3. พฤติกรรมการแต่งกายของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ไม่เรียบร้อย(นุ่งกางเกงสั้น แต่งกายไม่มีมิดชิด) อาจกระทบต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อภาพลักษณ์ต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

ด้านสุขภาพและความปลอดภัยของชุมชน (HCC)

1. ความรู้สึกแออัดของผู้คนในชุมชนที่มีต่อพื้นที่จัดสรรเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยว และการใช้บริการโฮมสเตย์ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในกิจกรรมท่องเที่ยว(ไปกลับ) จุดที่รับได้สูงสุดไม่เกิน 500 คนต่อครั้ง (เฉพาะคณะศึกษาดูงาน/เรียนรู) และการรองรับสูงสุดของการเข้าพักในชุมชน(โฮมสเตย์) ไม่เกิน 150 คน (โดยเฉลี่ยต่อหลังคาเรือนไม่เกิน 5-10 คน)
2. การดูแลรักษาสุขภาพของผู้คนในชุมชน พบว่า ชุมชนดูแลตนเองได้เป็นอย่างดี หากมีการประกอบอาหารที่ใช้วัตถุดิบในการประกอบอาหารของแต่ละครัวเรือน ลดการซื้อจากภายนอก จะไม่กระทบต่อสุขภาพ ทั้งตนเองและการประกอบอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว
แต่สิ่งที่เป็นกังวลต่อการดูแลสุขภาพของผู้คนในชุมชน ที่มีบางกลุ่มคนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป ทำให้เป็นอันตรายต่อตนเอง และอาจกระทบต่อภาพพจน์ของผู้คนในชุมชนที่วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความเป็นเมืองมากกว่าการสัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตเรียบง่ายแบบชนบท ซึ่งการแก้ไขเบื้องต้นได้กำหนดให้ตั้งแต่ 22.00 น. เป็นต้นไป งดการใช้เสียงดังในชุมชน และขอความร่วมมือจากร้านค้าภายในชุมชนงดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อไม่ให้กระทบต่อวิถีชีวิตปกติของชุมชน โดยแต่ละครัวเรือนควรเป็นแบบอย่างให้กับนักท่องเที่ยวด้วย
3. การป้องกันโรคติดต่อที่มาจากคนนอกพื้นที่ หรือนักท่องเที่ยว ที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจที่ช่องทางเข้าออกเมือง ณ จุดตรวจคนเข้าเมืองที่สนามบิน ก่อนนักท่องเที่ยวมาถึงพื้นที่ชุมชน แต่ทั้งนี้ก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า จะไม่มีผลกระทบต่อผู้คนในชุมชน ซึ่งทีมวิจัยสรุปความเห็นร่วมกันว่า อาจจะมีโอกาสเสี่ยงต่อชุมชนได้ หากขอความร่วมมือกับบริษัทท่องเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวเข้าพักในชุมชน ได้มีการตรวจคัดกรองเบื้องต้นว่า มีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วยหรือไม่ เพื่อเป็นการป้องกัน ทั้งนี้อาสาสมัครสาธารณสุขของชุมชนจะเป็นกลุ่มหลักที่ทำหน้าที่นี้ ในขณะที่นักท่องเที่ยวอยู่ในชุมชน
4. ด้านอุบัติเหตุ ไม่ปรากฏว่ามีอุบัติเหตุในชุมชน แต่อาจมีจุดเสี่ยงบนถนนที่สัญจรในหมู่บ้านบริเวณทางลาดชัน และทางโค้ง เนื่องจากรถยนต์ต้องใช้อัตราเร่งความเร็วขึ้นทางลาดชัน แต่ชุมชนและ

อบต.ได้จัดจุดตั้งกระจกนุนเพื่อให้อัตราเสี่ยง ป้ายสัญญาณจราจร และจะจัดทำป้ายสัญญาณการ
ใช้เสียงแตร เพื่อป้องกันอันตรายในการใช้ถนนร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน
ตั้งสรุปการประเมินขีดความสามารถการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กำปองดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินขีดความสามารถการรองรับของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

ขีดความสามารถ การรองรับ ของพื้นที่เพื่อการ ท่องเที่ยว	ตัวชี้วัด	ระดับ การ รองรับ ที่รับได้ (ค่า CC)	ระดับผลกระทบ		
			Exceeding CC เกินค่า CC ผลกระทบ มาก	At & Approaching ใกล้จุดCC ผลกระทบปาน กลาง	Below CC ต่ำกว่า ระดับCC ผลกระทบ น้อย
กายภาพ/ สิ่งอำนวยความสะดวก					
บ้านพักโฮมสเตย์ ที่พัก	จำนวนบ้านพัก	22 หลัง			
	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักบ้านโฮมสเตย์ โดยรวม	132 คน	> 132	100-132	< 50
	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักต่อบ้านพัก	4 คน	> 4	2--3	< 2
ห้องน้ำสาธารณะ	จำนวนห้องน้ำสาธารณะของวัด	4	> 4	2--3	< 2
	จำนวนห้องน้ำ ณ โรงเรียน	5	> 5	2--4	< 2
	จำนวนห้องน้ำบริการที่ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยวในพื้นที่เช่า	7	> 7	3--6	< 3
	ห้องน้ำศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	2	> 4	2--3	< 2
ร้านค้า/ ร้านอาหาร	จำนวนร้านค้า	5	> 5	4	1-3
ที่จอดรถ					
ลานดินหน้าวัด	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ตามมาตรฐาน	10	> 10	10 -14	< 10
ลานซีเมนต์หน้าโรงเรียน	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ตามมาตรฐาน	20	> 20	15 -19	5-14
บริเวณทางเข้าน้ำตก	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ตามมาตรฐาน	5	> 5	< 3	1-3
บริเวณป่าช้าหมู่บ้าน	จำนวนรถที่สามารถจอดได้ตามมาตรฐาน	8	> 10	5 -10	5-10
จำนวนรถในหมู่บ้าน	จำนวนรถที่จอดในที่พักอาศัยต่อครัวเรือน	1-2	> 2	1-2	1
จำนวนรถผ่านเข้าออก หมู่บ้าน	จำนวนรถที่ผ่านเข้าออกหมู่บ้าน	30 คัน	> 30	20-30	≤ 20
สังคมและวัฒนธรรม					
กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นต่อจำนวน นักท่องเที่ยว	1:5 คน	> 10	5 -10	≤ 5
	บุคลากรที่ให้บริการในพื้นที่ต่อจำนวน นักท่องเที่ยว	2:9 คน	> 10	5 -10	≤ 5
จำนวนนักท่องเที่ยว ภายในหมู่บ้าน	จำนวนนักท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ	100 คน	> 100	50-99	1-49
	จำนวนนักท่องเที่ยวแบบค้างคืน	100 คน	> 100	50-99	1-49
จำนวนนักท่องเที่ยวไป กลับ	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรม ท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่อวัน	150 คน	> 150	100-149	1-99

ขีดความสามารถ การรองรับ ของพื้นที่เพื่อการ ท่องเที่ยว	ตัวชี้วัด	ระดับ การ รองรับ ที่รับได้ (ค่า CC)	ระดับผลกระทบ		
			Exceeding CC เกินค่า CC ผลกระทบ มาก	At & Approaching ใกล้จุดCC ผลกระทบปาน กลาง	Below CC ต่ำกว่า ระดับCC ผลกระทบ น้อย
ด้านนิเวศวิทยาและ สิ่งแวดล้อม					
ขยะต่อครัวเรือน	จำนวนขยะต่อครัวเรือน	2 กก	>2	1-2	0.5-1 กก
	จำนวนขยะต่อนักท่องเที่ยว	2 กก	>2	1-2	0.5-1 กก
ถังขยะสาธารณะ	ลานจอดรถหน้าวัด	2 ถัง	>2	1-2	0.5-1
	ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่	2 ถัง	>2	1-2	0.5-1

2. กิจกรรมการกำหนดกลไกเฝ้าระวังและประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่
โดยทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัย
- เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นวิจัยและแผนงานวิจัยเพื่อการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนและวิธีการ

- ประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัย
- วางแผนการดำเนินงานเก็บข้อมูล และประชุมนักวิจัยหลัก/ นักวิจัยชุมชน เพื่อเตรียมเก็บข้อมูล
ความเห็นของชุมชน

ผลดำเนินการ

ชุมชนได้เลือกประเด็นการศึกษาวิจัยร่วมกับทีมวิจัยทั้งทีมวิจัยหลัก และทีมวิจัยชุมชน รวมทั้งทีมวิจัย
ร่วมผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ (Flight of the Gibbons) ผู้แทนอบต.และผู้แทนรพ.ส่งเสริมสุขภาพ
ตำบล ได้ประชุมร่วมกันพิจารณาลำดับความสำคัญ ใน 4 ประเด็นวิจัย คือ

- 1) การดูแลคุณภาพแหล่งน้ำทางธรรมชาติเพื่อการบริโภคและอุปโภค
- 2) การจัดการขยะของชุมชน
- 3) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่
- 4) การดูแลสุขภาพของชุมชน

เดือนที่ 2-3

1. การศึกษาข้อมูลต้นแบบชุมชนที่มีการจัดการขยะและวางแผนการจัดการขยะ (12 ตุลาคม 2555)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อศึกษาต้นแบบชุมชนที่มีการจัดการที่ดี ด้านการจัดการและวางแผนการจัดการขยะ
- เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานมาพัฒนาแผนงานของชุมชน

ขั้นตอนและวิธีการ

- ติดต่อประสานงานองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ เพื่อนำนักวิจัย และตัวแทนชุมชนเยี่ยมชมพื้นที่ และรับฟังบรรยายสรุป
- รับฟังบรรยายสรุปจากผู้บริหารอบต.
- ศึกษาดูงานการจัดการขยะในครัวเรือน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรท้องถิ่น
- ศึกษาดูงานธนาคารขยะชุมชน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกรรมการผู้รับผิดชอบธนาคารขยะ

ผลดำเนินการ

สรุปผลการศึกษาดูงานการจัดการขยะชุมชน ณ อบต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

วันที่ 12 ตุลาคม 2555 บรรยายสรุป โดย นางสาววันดี หน่อคำศักดิ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วน

ตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

สภาพปัญหาของชุมชน

1. ประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ ขาดจิตสำนึก และมักง่าย
2. ประชาชนไม่รู้วิธีการจัดการขยะที่ถูกต้อง
3. พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยน ทำให้เกิดขยะเพิ่มขึ้น
4. การเจริญเติบโตของบ้านเมือง และจำนวนประชากรทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้น
5. องค์ประกอบและลักษณะขยะที่หลากหลายทำให้ให้ยากต่อการจัดการขยะที่ถูกต้อง

ผลกระทบ

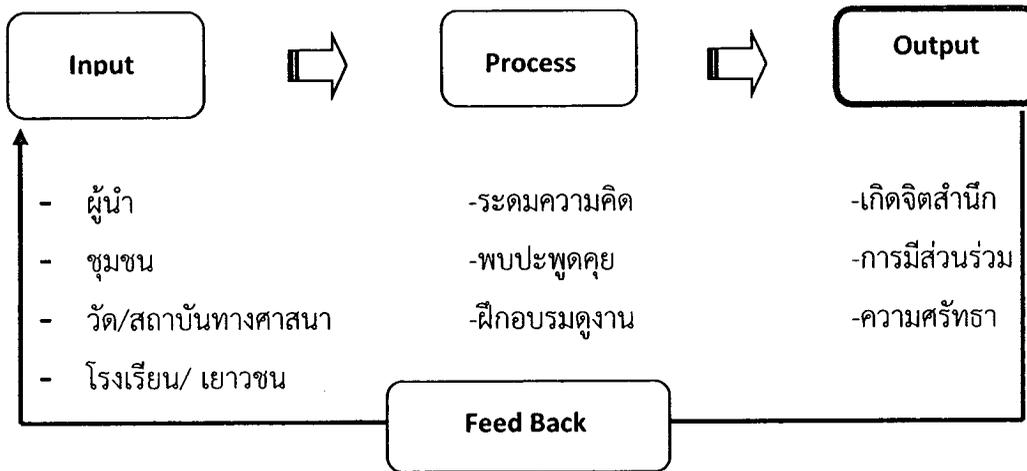
1. บ้านเรือน และชุมชน ขาดความสวยงามและสิ่งแวดล้อมเกิดมลพิษ
2. ประชาชนเจ็บป่วย และมีปัญหาด้านสุขภาพและอนามัย
3. หน่วยงานของรัฐใช้งบประมาณมากขึ้นในการกำจัดขยะ

รูปแบบการดำเนินงานจัดการขยะ ภายใต้โครงการบริหารจัดการขยะโดยชุมชน โดยอาศัยการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ หลักการนี้มีพื้นฐานความคิดและการปฏิบัติอยู่ที่ประชาชนเป็นหลัก ดังนั้นการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายจะต้องอาศัยความรู้ ความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์ประกอบของการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
3. ชุมชน/ ประชาชน

4. แกนนำ/ ผู้นำ
5. อาสาสมัคร/ วิทยากรกระบวนการ



ภาพที่ 3 ผังกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของอบต.ดอนแก้ว

ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานของชุมชนบ้านดอนแก้ว

1. จัดประชุมเวทีชุมชน
2. การจัดตั้งกลุ่มแกนนำและเครือข่าย
3. การกำหนดระเบียบของชุมชน
4. การกำหนดแนวทางปฏิบัติของชุมชน
5. การจัดทำแผนงาน/ โครงการ
6. การแสวงหาการมีส่วนร่วมกับองค์กรอื่น
7. การแลกเปลี่ยน เรียนรู้และการเผยแพร่ไปสู่ชุมชนอื่น
8. การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ครัวเรือนสมัครเข้าร่วมโครงการ

- มีกฎเกณฑ์ง่าย ๆ
- ไม่มีถึงขยะ
- ไม่มีการเผาขยะ
- ไม่ขายถุงดำสำหรับเก็บขยะ
- เน้นวิธีการจัดการขยะของสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยกำหนดวันจัดเก็บ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และกำหนดพื้นที่จัดเก็บของแต่ละหมู่บ้าน ตามที่ตกลงกันของสมาชิกหมู่บ้าน
 - 1) จัดให้มีถังซีเมนต์
 - 2) ตะแกรงแยกขยะ
 - 3) มีรถบริการรับขยะตามชุมชน

จัดการขยะ แยกประเภท

1. ขยะอินทรีย์ (ขยะเปียก) เป็นจำนวนร้อยละ 46 แยกนำไปทำปุ๋ยหมักในครัวเรือน ชุมชน และการเลี้ยงไส้เดือนดิน เพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร
2. ขยะรีไซเคิล (ขยะแห้งแยกเป็นขยะขายได้) เป็นจำนวนร้อยละ 42 แยกนำส่งธนาคารวัสดุรีไซเคิล กองทุนขยะ สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ และครัวเรือนจำหน่ายให้ร้านรับซื้อของเก่าในชุมชน
3. ขยะแห้งทั่วไป เป็นจำนวนร้อยละ 9 นำไปเป็นวัตถุดิบในการทำเซรามิค(มรภ.ราชภัฏเชียงใหม่ และ มทร.ล้านนา เก็บได้จากกาเผาขยะไปแปรรูป) ส่วนที่เหลืออบต.จัดเก็บไปกำจัดต่อไป
4. ขยะอันตราย(ขยะมีพิษและสารเคมี) เป็นจำนวนร้อยละ 3 อบต.ดำเนินการกำจัดต่อไป

ปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์

ทำปุ๋ยหมักกลางแจ้ง และในโรงเรือน และนำไปใช้ประโยชน์ของสมาชิก

ปัจจัยความสำเร็จการศึกษาดูงาน การจัดการเป็นระบบ

1. ทราบอัตราการเกิดขยะจากต้นกำเนิด (เฉลี่ยวันละ 200 กก. นำเข้าเตาเผา)
2. ลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ เช่น ค่าจ้างเงินเดือน การซ่อมแซมพาหนะ ค่าวัสดุเชื้อเพลิงในการเผา ค่าวัสดุยานพาหนะ ฯลฯ
3. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ
4. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ประเมินผลความสำเร็จ(อบต.ดอนแก้ว)

ก่อนการดำเนินการ

ตำบลดอนแก้วประสบปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของ อบต. ดอนแก้ว มีสถานที่ราชการและหน่วยงานต่างๆ เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีประชากรแฝงเข้ามาในพื้นที่มากถึงประมาณวันละ 10,000 คน ทำให้ อบต. ดอนแก้วมีปริมาณขยะที่ต้องบริหารจัดการมากถึงวันละ 9.5 ตัน ซึ่ง อบต. เองไม่สามารถจัดการกับปริมาณในแต่ละวันให้หมดไปได้ โดยเฉพาะบ้านสันเมืองเป็นจุดที่มีปัญหาปริมาณขยะมากที่สุด

หลังการดำเนินการ

1. ชุมชนมีปริมาณขยะลดลง จากการบริหารจัดการขยะภายในชุมชนของชาวบ้าน
2. ชาวบ้านในชุมชนมีการผลิตปุ๋ยหมักจากขยะ เพื่อใช้ในการเกษตรทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีราคาแพง ทำให้ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีได้
3. ชาวบ้านในชุมชนหันมาปลูกพืชผักเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน โดยใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตจากขยะเปียก ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อพืชผักมาเพื่อการบริโภค และสามารถนำพืชผักที่เหลือจากการบริโภคไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว

4. ชุมชนในชุมชนมีรายได้จากการขายขยะ ซึ่งเงินรายได้ส่วนนี้นำไปใช้จัดกิจกรรมกรรมต่างๆ ภายในชุมชน เช่น การจัดงานวันเด็ก การจัดงานประเพณีลอยกระทง และงานแข่งขันกีฬาต่างๆ

หน่วยงานได้รับรางวัล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการขยะจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการทำโครงการภายใต้โครงการ ตอนแก้ว โมเดล1 การจัดการมลพิษทางอากาศ และตอนแก้วโมเดล 2 การจัดการขยะ

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค

1. มีปัญหาการเข้าร่วมดำเนินงานกับโครงการของประชาชนในหมู่บ้าน โดยสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มผู้ที่ไม่เห็นด้วย, กลุ่มที่ยังไม่แน่ใจว่าจะเข้าร่วมโครงการหรือไม่และกลุ่มผู้ที่คัดค้านการเข้าร่วมโครงการ
2. ปัญหาขยะจรมักจะมีคนจากนอกพื้นที่ นำขยะมาทิ้งช่วงกลางคืน

การแก้ไขปัญหา

1. ให้เริ่มนำโครงการไปปฏิบัติในกลุ่มคนที่เห็นด้วยกับโครงการก่อน เมื่อเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น กลุ่มที่ยังไม่แน่ใจก็จะเข้าร่วมโครงการตามมาและยิ่งเมื่อโครงการสามารถขยายผลจนกลายเป็นกองทุนขยะได้หรือสามารถประสบผลสำเร็จได้จริง กลุ่มคนที่ต่อต้านก็เริ่มเข้ามาร่วมมือกับโครงการในที่สุด
2. จัดให้มีอาสาสมัครในชุมชน ออกสอดส่องดูแลความสะอาดเรียบร้อยของพื้นที่ในช่วงกลางคืนทุกวัน

จากสรุปของคณะศึกษาดูงาน พบว่า ปัจจัยเอื้อความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ

1. การใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนแก้ไขปัญหาของชุมชน
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและผู้นำชุมชน
3. การสร้างจิตสำนึกในการจัดการร่วมของชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

1. การสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกและรักษาสิ่งแวดล้อม
2. การเฝ้าระวังการลักลอบทิ้งขยะจากคนภายนอกชุมชน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างตัวแทนชุมชน อบต.ตอนแก้ว (คำถามจากสมาชิกดูงาน)

1. เตากำจัดขยะ ต้นทุนเป็นเท่าไร (ห้าแสนบาท) เริ่มใช้ปี 2548
2. แนวทางบริหารจัดการขยะของธนาคารขยะ
3. การพัฒนาแผนงานของสมาชิกชุมชน เพื่อการจัดการขยะ

ผลดำเนินการ

การวางแผนการทำงานร่วมกัน (ทีมวิจัยหลัก ทีมวิจัยชุมชนและผู้แทนชุมชน)

1. การถ่ายทอดข้อมูลจากการศึกษาดูงาน ให้คณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน

2. การขอความร่วมมือจากอบต.ให้สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการ ทั้งนี้ตัวแทนอบต. ห้วยแก้วในฐานะเป็นนักวิจัยร่วม ได้สนับสนุนการดำเนินการ และขอให้คณะกรรมการหมู่บ้าน นำเสนอ แผนงาน/แผนงบประมาณ เพื่อการดำเนินการเรื่องการจัดการขยะ และสามารถกำหนดเป็นแผนงานร่วม ของอบต.ในปีงบประมาณ 2555 ได้ทันตามรอบระยะเวลาการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการเพื่อการ พัฒนาชุมชน และหากไม่สามารถดำเนินการได้ทันในรอบงบประมาณนี้จำเป็นต้องบรรจุไว้ในแผนงานของ อบต.ในปีต่อไป
3. การคัดแยกขยะและกำจัดขยะ
 - 3.1. การคัดแยกขยะแห้ง และขยะเปียก โดยแต่ละครัวเรือนที่เป็นสมาชิกโฮมสเตย์ รับผิดชอบตนเอง
 - 3.2. ให้ลดจำนวนขยะที่จะเผาทำลาย
 - 3.3. การกำจัดขยะโดยวิธีการเผา ให้เผาเฉพาะขยะแห้ง ส่วนขยะเปียกให้ดำเนินการแปรสภาพ เพื่อใช้ในการเกษตร และกำหนดเวลาเผาในช่วงเช้าภายในเวลา 0800 น. เพื่อไม่ให้เกิดกลุ่มควัน ที่ก่อให้เกิดมลพิษภายในชุมชน
 - 3.4. กำหนดให้มีสมาชิกชุมชน ที่จัดเป็นคณะกรรมการเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันปัญหา การเผาขยะใน เวลากลางวัน และร่วมกันสอดส่องดูแล ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนโดยรวม หากมีปัญหาในการ จัดการให้นำเข้าพิจารณาในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติที่เห็นชอบร่วมกัน
4. การทดลองการจัดทำบ่อพักขยะธรรมชาติ เพื่อนำไปเป็นปุ๋ยอินทรีย์ สำหรับใช้ในการเกษตรของแต่ละ ครัวเรือนในชุมชน โดยเริ่มจากสมาชิกที่เข้าร่วมศึกษาดูงาน และบ้านพักอาศัยของกรรมการหมู่บ้าน เพื่อ เป็นแบบอย่าง และประเมินผลหลังจากที่ได้ดำเนินการภายในระยะ 3 เดือน โดยจะรณรงค์ให้ทุกหลังคา เรือนดำเนินการทั้งหมดต่อไป
5. การกำหนดแผนงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ในประเด็นการคัดกรอง หรือการติดตามสุขภาพของ สมาชิกในชุมชน ทั้งชุมชนหมู่ที่ 3 และพิจารณาเปรียบเทียบผลสำหรับสมาชิกโฮมสเตย์ตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย เพื่อพิจารณาผลกระทบจากการท่องเที่ยว ต่อสุขภาพของผู้คนในชุมชนหรือไม่อย่างไร

2. การจัดเก็บข้อมูลแหล่งที่มาของขยะ เพื่อวิเคราะห์วางแผนการจัดการที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลแหล่งที่มาของขยะ ของแต่ละครัวเรือน
- เพื่อนำผลที่ได้จากการสำรวจแหล่งที่มาของขยะ

ขั้นตอนและวิธีการ

- คณะกรรมการหมู่บ้านประชุม โดยนำผลการศึกษาดูงาน พูดคุยและแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่าง คณะกรรมการฯ เพื่อวางแผนงานร่วมกัน และให้สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์เก็บข้อมูลขยะของแต่ละ ครัวเรือน การคัดแยกประเภทขยะ และการกำจัดขยะ

ผลดำเนินการ

- กลุ่มสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์ จัดการขยะในครัวเรือน โดยแยกขยะเพื่อเพิ่มมูลค่าในครัวเรือน และกำจัดขยะตามแนวปฏิบัติร่วมกันในที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งการแยกขยะในแต่ละครัวเรือน จะนำขยะที่แยกประเภทไปจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ของแต่ละครัวเรือน

3. กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ “การตรวจวัดคุณภาพน้ำและการจัดการขยะ” ร่วมกับโครงการวิจัยหลัก ณ ชุมชนแหลมใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยทั้ง 4 พื้นที่ และนำเสนอแผนงานวิจัยระยะ 6 เดือนแรก
- เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยชุมชนในการตรวจวัดคุณภาพน้ำ และการจัดการขยะ ในการเติมเต็มความรู้ในการสร้างเครื่องมือในการตรวจวัดแบบง่ายที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้โดยคนในชุมชน

ขั้นตอนและวิธีการ

- จัดอบรมพัฒนาศักยภาพโดยการบรรยายเติมความรู้จากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพน้ำ
- ทดลองฝึกปฏิบัติการด้านการตรวจวัดคุณภาพน้ำ
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโครงการวิจัยชุมชนด้านการจัดการขยะ
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของทั้ง 4 โครงการวิจัยย่อย

สรุปกิจกรรมรายงานความก้าวหน้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร

ปัญหา ขยะจากนักท่องเที่ยว และชาวบ้าน

การแก้ไข

- 1.รณรงค์เรื่องการคัดแยกขยะ
- 2.การทำบุญหมักจากเศษอาหาร การเลี้ยงไส้เดือน

ปัญหา บ่อบำบัดน้ำ

การแก้ไข

- 1.มีการศึกษาเรื่องผลกระทบกลิ่นเหม็น
- 2.ใช้ EM บำบัดน้ำเสีย (มีทีมอาจารย์จาก ม.แม่โจ้ วิทยาเขตชุมพร เป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริม)

สิ่งที่ดำเนินการ

1. การบำบัดน้ำจากห้องน้ำ มีการใช้จุลินทรีย์ใส่ลงไปในน้ำ แยกปอดักไขมันเพื่อรวมน้ำจากห้องน้ำ และน้ำล้างจาน ใส่จุลินทรีย์ แล้วนำไปรดน้ำต้นไม้
2. มีการจัดนิทรรศการข้อมูลการทำวิจัยในโฮมสเตย์ 17 หลัง เพื่อให้เห็นข้อมูลการจัดเก็บขยะ การวิจัยคุณภาพ

3. น้ำยังไม่ได้ดำเนินการ แต่มีกรมทรัพยากรน้ำเข้ามาตรวจสอบคุณภาพน้ำสองครั้งแต่ยังไม่มีรายงานผลมา
4. ชุมชนใช้การพิจารณาคุณภาพน้ำแบบธรรมชาติ คือ การดูม่าน้ำ ซึ่งเป็นการชี้วัดระบบนิเวศและคุณภาพน้ำ

แนวทาง

- ใช้การทำงานแบบต่อยอดจากสิ่งเดิมที่นำมา เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น ภายใต้แนวคิด “คิดร่วม ทำร่วม ต่อยอดร่วมกัน”

ข้อเสนอแนะจากวิทยากร

1. ต้องมีการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ เช่น บ่อบำบัดน้ำเสีย ดูดีขึ้นมาใช้ได้เลยหรือต้องนำมาบำบัดก่อน
2. สิ่งมีชีวิตที่ใช้เป็นตัวชี้วัด ต้องมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อประกอบทั้งสองทาง เช่น หากน้ำเปลี่ยนสี ก็สามารถวิเคราะห์ได้ ส่วนม่านน้ำอาจเป็นตัววิเคราะห์สุดท้าย

ถ้าปลา ตาบลงโปงงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดสมุทรสงคราม

งานระยะที่ 2 สามารถชวน อบต. เข้ามาร่วมในการทำงาน เพื่อเติมเต็มเรื่องข้อมูล เทคโนโลยี และงบประมาณ

สิ่งที่ดำเนินการ

1. กำหนดประเด็นเรื่องขยะ น้ำ ถ้ำ ลิง และเศรษฐกิจชุมชน
 - ถ้ำ แบ่งเป็นถ้ำตาย และถ้ำเป็น(มีหินงอกหินย้อย) มีการสำรวจพื้นที่ เขียนแผนที่ และเขียนป้ายแนะนำ
 - ขยะ จากนักท่องเที่ยว มีการควบคุมได้ แต่ไม่สามารถการคุ้ยขยะจากลิงได้ คิดจะทำเรื่องการทำถังขยะ ไม่ให้เปิดฝาได้
 - น้ำ ในช่วงหน้าแล้ง นักท่องเที่ยวให้อาหารปลา ทำให้น้ำเสีย ตอนนี้อยู่ปล่อยเชือกเพื่อให้น้ำเต็มไหลออกไป/จำนวนปลามาก ทั้งซื้อมาปล่อยและปลาธรรมชาติ
 - ลิง ควบคุมยาก ช่วง low season หาอาหารเองไม่ได้ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาลิงเข้ามาแย่งอาหารจากนักท่องเที่ยว ทำร้ายนักท่องเที่ยว จึงมีมัคคุเทศก์น้อย และพระสงฆ์ คอยไล่ลิง และให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวได้บ้าง
 - เศรษฐกิจชุมชน ยังไม่ได้ลงชัดเจน แต่มีการฝึกทำบัญชีครัวเรือน จะดำเนินการต่อไป

ข้อเสนอแนะจากวิทยากร

- เรื่องน้ำ เรื่องคุณภาพน้ำ และปริมาณน้ำแต่ละช่วง

บ้านแม่กำปอง อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่

ระยะที่ 1 มีการตรวจคุณภาพน้ำจากห้องปฏิบัติการกลางของกระทรวงเกษตรฯ มีผลประเมินหลายอย่าง เนื่องจากต้องการตรวจวัดอย่างละเอียด จากผลตรวจพบว่า น้ำมีเขม่าควันปนเปื้อน มีอาซิติก โคลิฟอร์มเล็กน้อย มีการตรวจวัดทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ทีมวิจัยประกอบด้วยชุมชน นักวิชาการ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน (Fight Gibbon) เจ้าหน้าที่ อบต.และ รพสต. สิ่งที่ดำเนินการระยะที่ 2 โดยสรุปประเด็นทำงานร่วมกัน ดังนี้

1. เรื่องขยะ

- ศึกษาดูงานชุมชนที่มีการจัดการขยะที่อบต.ดอนแก้ว เรื่องการแยกขยะแล้วกลับมาปรับปรุงมาแยกขยะของชุมชนตนเอง (อบต.ดอนแก้ว เป็นพื้นที่ฐานการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ ได้รับจาก สสส.)
- นำความรู้จากการดูงาน มาถ่ายทอดให้กับกลุ่มโฮมสเตย์ ทำบ่อน้ำหมักจากบ่อเหมีย้ง
- การตั้งถังขยะแยกประเภทในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยจะมีชาวบ้านไปเก็บมาสองวัน/ครั้ง มีเยาวชนมาร่วมในการแยกขยะ ขยายขยะ
- จะมีการสร้างเตาเผาขยะ แต่มีปัญหาถ้าเผาตอนเช้าและเย็นจะส่งกลิ่นเหม็น

2. เรื่องน้ำ

- มีการสำรวจแหล่งน้ำ เดินสำรวจต้นน้ำถึงปลายน้ำ จากจุดจ่ายน้ำและจุดน้ำผ่าน รวมทั้งน้ำอุปโภคประปาภูเขา และน้ำที่ชุมชนผลิตเอง “น้ำดื่มแม่กำปอง”
- เปรียบเทียบกลางน้ำ พบปริมาณขยะและเขม่าควันปนเปื้อนในน้ำ กับปลายน้ำ มีการเลี้ยงไก่ มีมูลปนเปื้อนในน้ำพบโคลิฟอร์ม และสารหนูมีเพียงเล็กน้อย แต่ยังไม่ทราบว่ามีมาจากสาเหตุใด

3. เรื่องสุขภาวะของนักท่องเที่ยวและชุมชน จะมีการตรวจวัดสารพิษในร่างกาย ความดัน ความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

4. เรื่องการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่และกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่จะเน้นเรื่องอาหารและวัฒนธรรม สืบเนื่องมาจากงานวิจัยอีกโครงการได้ศึกษาเรื่องเมนูอาหารท้องถิ่น จึงมีการถ่ายทอดความรู้ให้กับแม่บ้านที่ยังไม่รู้ เช่น การทำน้ำหมักและมีการสอนทำอาหารให้นักท่องเที่ยว ฯลฯ เพิ่มกิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวให้มีทางเลือกกิจกรรมเพิ่มขึ้น

การนำเสนอของหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ตารางสรุปผลการตรวจคุณภาพน้ำโดยย่อ
2. ตารางแสดงผลการตรวจคุณภาพน้ำของโครงการระยะที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องมีการวัดเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อมูลชุดเดิมเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง
2. การตรวจคุณภาพน้ำทางชีวภาพ มีวิธีการ ดังนี้
 - ในแหล่งน้ำ มีสัตว์อะไรบ้าง ในน้ำ บนพื้นน้ำ (ตรวจสอบออกซิเจน บริเวณที่มีออกซิเจนต่ำ ความหลากหลายทางชีวภาพจะน้อยลง)
 - การเปรียบเทียบ ต้องใช้กระบวนการเดิม ที่เดิม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากวิทยากร

- สารหนูไม่ได้ใช้ในทั่วไป อาจศึกษาจากบริเวณพื้นดินโดยรอบว่าเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์หรือจากพื้นดิน ต้องหาสาเหตุว่ามาจากไหน

ผลดำเนินการ (เพิ่มเติมความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญ)

1. เรียนรู้วิธีการตรวจวัดคุณภาพน้ำ รับฟังบรรยายสรุป เรื่อง

- แหล่งกำเนิดคุณภาพน้ำ
 - ผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ
 - แหล่งน้ำผิวดินและการใช้ประโยชน์
 - ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพน้ำ
 - การใช้เครื่องมือตรวจวัดอย่างง่าย
2. การฝึกปฏิบัติการเก็บตัวอย่างน้ำ และตรวจวัดคุณภาพน้ำ
 3. การเก็บข้อมูลขยะ/น้ำเสีย ณ ชุมชนอัมพวา สมุทรสงคราม
 - สถานการณ์/ ปัญหาที่พบ
 - ความแออัดของจำนวนนักท่องเที่ยวในวันเสาร์และอาทิตย์ เนื่องจากตลาดน้ำเปิดเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ ทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก
 - สถานที่จอดรถในบริเวณใกล้กับตลาดน้ำ ที่เป็นจุดจอดรถสาธารณะมีจำนวนน้อย มีเพียงสถานที่จอดรถของเอกชนค่อนข้างมาก
 - จำนวนถังขยะไม่เพียงพอ และจุดที่วางถังขยะค่อนข้างหายากในตลาดน้ำ และมีบางจุดอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ
 - สาเหตุที่มาของขยะ/ น้ำเสีย
 - ขยะมาจากถังขยะที่ติดกับแหล่งน้ำ
 - ขยะจากนักท่องเที่ยว กรณีที่รับประทานอาหารริมน้ำ
 - ขยะจากผู้ประกอบการ เรือรับจ้าง หรือเรือขายสินค้า ที่อาจมีจากความไม่ตั้งใจ หลุด/หล่นลงน้ำ หรือล้างภาชนะในน้ำโดยตรง (ไม่คัดแยกของเสียก่อน)
 - ผลกระทบที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว
 - ความแออัดของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกิน พื้นที่รองรับ ทำให้การท่องเที่ยวไม่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากร้านค้าตั้งโต๊ะเก้าอี้บริการลูกค้าริมน้ำ ทำให้ทางเดินคับแคบ และอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดอันตรายจากการพลัดตกจากทางเดินริมน้ำได้ เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวเดินเบียดเสียดแทบจะเดินไปอย่างสะดวกไม่ได้
 - จำนวนเรือสินค้าลดลง เนื่องจากไม่สะดวก ราคาน้ำต่ำกว่าทำน้ำ และมีจำนวนร้านค้าที่ตั้งอยู่ริมน้ำ ทำให้ขาดบรรยากาศตลาดน้ำ
 - วิธีการจัดการแก้ไขปัญหา
 - การจัดบริเวณร้านค้าประเภทอาหารการกิน ควรจัดในพื้นที่เดียวกัน และกำหนดพื้นที่ร้านค้าของที่ระลึกแยกออกจากบริเวณเดียวกัน จะทำให้นักท่องเที่ยวสัมผัสบรรยากาศตลาดน้ำ
 - การนำไปปรับใช้/ ข้อดี/ ข้อเสีย
 - มาตรการที่สำคัญ คือ การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม อาจเพิ่มวันท่องเที่ยวเพิ่มในวันธรรมดา เช่น วันศุกร์ จะทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดกระจายจำนวน ไม่กระจุกตัวในวันหยุดเสาร์อาทิตย์

- การเพิ่มจำนวนถังขยะที่มีฝาปิด และจัดจุดตั้งให้สังเกตได้ง่าย รวมทั้งการจัดจัดการขยะที่ล้นจากถัง จะมีวิธีการอย่างไร
- การกำหนดพื้นที่ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม และร้านของที่ระลึก เป็นสัดส่วนที่เหมาะสม

4. กิจกรรมสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวและข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่รองรับท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม (น้ำ) เพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบต่อชุมชน
- เพื่อเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่บ้าน และประเมินผลกระทบจากนักท่องเที่ยว
- เพื่อสรุปผลการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

ขั้นตอนและวิธีการ

- แจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยว
- เก็บตัวอย่างและตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่าย โดยทีมวิจัยชุมชน
- ประชุมทีมวิจัย เพื่อจัดเวทีวิจัย โดยทำความเข้าใจกับชุมชนในประเด็นที่ได้จากการสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวและข้อมูลด้านกายภาพสิ่งแวดล้อม นำไปวางแผนการจัดการระบบและกลไกเฝ้าระวังการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ผลดำเนินการ

นักวิจัยชุมชนเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยว และเก็บตัวอย่างคุณภาพน้ำ โดยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์อย่างง่าย บันทึกผลดำเนินการและสรุปผล นำเสนอรายงานวิจัยในที่ประชุมทีมวิจัย รวมทั้งการทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือเพื่อตรวจวัดคุณภาพน้ำร่วมกัน

เดือนที่ 3-4

1. กิจกรรมสำรวจและค้นหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำของชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อศึกษาข้อมูลที่ได้ดำเนินการรวบรวมแล้วจากกิจกรรมที่ 2

ขั้นตอนและวิธีการ

- นักวิจัยเดินสำรวจเส้นทางเดินท่องเที่ยวในหมู่บ้านจนถึงน้ำตกแม่กำปอง โดยบันทึกจำนวนขยะและประเภทที่พบตามเส้นทางเดินท่องเที่ยว
- จัดเวที เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชน ด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม และสุขภาพของคนในชุมชนจากผลกระทบด้านการท่องเที่ยวในชุมชน

ผลดำเนินการ

ทีมนักวิจัยหลักเดินสำรวจพื้นที่ 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เมื่อ 7 ธันวาคม 2555 และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555 พบว่า มีจำนวนขยะที่เกิดขึ้นตามเส้นทางท่องเที่ยวจากหมู่บ้านไปน้ำตกแม่กำปอง จำนวนที่พบเป็นจำนวน 3-5 ชิ้น เป็นประเภทกระดาษชำระ พลาสติกห่อลูกอม ขวดน้ำพลาสติก แก้วกระดาษ ผ้าเย็บ เป็นต้น สาเหตุที่เกิดขยะที่พบมาจากนักท่องเที่ยวผล่อทำหล่น หรือไม่มีถังขยะรองรับตามจุดทางเดินเป็นระยะ โดยเฉพาะทางเดินขึ้นน้ำตก พบขยะประเภทขวดพลาสติก เศษพลาสติกห่อลูกอมหรือตกหล่นในน้ำบ้าง

เมื่อเปรียบเทียบกับผลวิจัยในโครงการระยะแรก ที่เดินสำรวจในเดือนมีนาคม 2554 พบว่า จำนวนขยะตามเส้นทางเดินท่องเที่ยวจากหมู่บ้านไปน้ำตกแม่กำปอง จากการสังเกตของนักวิจัยพบว่า มีจำนวนน้อยกว่าที่พบในเดือนธันวาคม 2555 ดังนั้น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่บ้านในฤดูกาลท่องเที่ยวหรือนอกฤดูกาลท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อจำนวนขยะที่เกิดขึ้นตามปริมาณนักท่องเที่ยวที่เห็นแตกต่างอย่างชัดเจน

เดือนที่ 5

1. การสำรวจแหล่งน้ำทางธรรมชาติในแต่ละจุดเปรียบเทียบกับผลสำรวจวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อสำรวจแหล่งน้ำธรรมชาติ จากการสังเกตและการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อการตรวจคุณภาพ โดยเครื่องมืออย่างง่าย
- เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการสำรวจและการเก็บตัวอย่างน้ำแต่ละจุดกับผลวิจัยระยะที่ 1

ขั้นตอนและวิธีการ

- ทีมวิจัยชุมชน เก็บตัวอย่างน้ำและทดสอบโดยเครื่องมืออย่างง่ายโดยชุดทดสอบคณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล ที่ได้รับการสนับสนุนชุดทดสอบโดยโครงการวิจัยหลัก
- ทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชน เก็บตัวอย่างน้ำร่วมกันตามจุดเดิมที่ได้มีการจัดเก็บในโครงการวิจัยระยะที่ 1
- เก็บตัวอย่างน้ำ นำส่งห้องปฏิบัติการกลาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อตรวจวัดอย่างละเอียดตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการเปรียบเทียบผลวิเคราะห์ในโครงการวิจัยระยะที่ 1 กับระยะที่ 2

การจัดเก็บตัวอย่างน้ำโดยใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย(ตรวจวัดสารArsenic และแบคทีเรียโคลิฟอร์ม) ที่เก็บข้อมูลโดยทีมวิจัยชุมชน อยู่ในภาคผนวก หน้า 96-97

ตารางที่ 3 การตรวจคุณภาพน้ำโดยเครื่องมือสำเร็จรูปอย่างง่าย โดยทีมวิจัยชุมชน ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2555

จุดเก็บ ตัวอย่าง น้ำอุปโภค/ บริโภค	ค่ามาตรฐาน	จุดที่ 1 ปางใน	จุดที่ 2 ปางตอน	จุดที่ 3 ปางตอน (ร้านค้า)	จุดที่ 4 ปางกลาง	จุดที่ 5 ปางนอก	จุดที่ 6 น้ำดื่มใน ภาชนะบรรจุ	จุดที่ 7 น้ำจากลำ ห้วยใกล้ เตาเผาขยะ	แปลผล
	การ ตรวจสอบ	(ปกติ) ไม่พบจุดสีดำ ในแผ่น ตัวอย่าง	ครั้งที่ 1 24/10/55	ครั้งที่ 1 26/10/55	ครั้งที่ 1 26/10/55	ครั้งที่ 1 26/10/55	ครั้งที่ 1 26/10/55	ครั้งที่ 1 9/11/55	ครั้งที่ 1 8/12/55
แผ่นกระดาษ โดยใช้น้ำยา ทดสอบใน ผลิตภัณฑ์ ทดสอบ	(สกปรก) พบจุดสีดำ ในแผ่น ตัวอย่าง	ปกติ	ปกติ	ปกติ	ปกติ	ปกติ	ปกติ	สกปรก	พบความ ผิดปกติ สังเกตได้ ชัดเจน

59

จุดเก็บตัวอย่าง และ การตรวจสอบ	จุด A ต้นน้ำ (น้ำตกแม่ กำปอง) ครั้งที่ 1 (16 ธค 54)	จุด A ต้นน้ำ (น้ำตกแม่ กำปอง) ครั้งที่ 2 (25 ธค 55)	จุด B กลางน้ำ (จุดรวมน้ำ สองสาย) ครั้งที่ 1 (16 ธค 54)	จุด B กลางน้ำ (จุดรวมน้ำ สองสาย) ครั้งที่ 2 (25 ธค 55)	จุด C ห้วยน้ำ (ฝายน้ำล้น ห้วย บ้าน) ครั้งที่ 1 (16 ธค 54)	จุด K ห้วยน้ำ (ฝายน้ำล้น ห้วย บ้าน) ครั้งที่ 2 (22 มีค 55)	จุด E ห้วยน้ำ (ฝายน้ำล้น ห้วย บ้าน) ครั้งที่ 3 (25 ธค 55)	ค่า มาตรฐาน	แปลผล
คุณลักษณะทางกายภาพ	(Physical Test)								
DO ค่าปริมาณออกซิเจนละลาย ในน้ำ	6.06	6.49	5.99	5.82	6.23	7.25	7.40	≥ 4.0 mg/L	เป็นปริมาณออกซิเจนละลายที่อยู่ในน้ำซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการรักษา คุณภาพน้ำของน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ หากปริมาณออกซิเจนไม่เพียงพอต่อการดำรง ชีวิตของสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำแล้ว ก็อาจทำให้เกิดการตายและนำไปสู่การเน่าเสียของ น้ำในแหล่งน้ำนั้น ๆ ในที่สุด จากผลการตรวจสอบพบว่าในบริเวณสถานที่เก็บ ตัวอย่างน้ำเดียวกันที่จุดตรวจ C ในช่วงฤดูท่องเที่ยว ค่า DO ต่ำกว่าค่า DO ของจุด K ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูท่องเที่ยว และสังเกตได้ชัดเจนว่า จุด E เก็บข้อมูลครั้งที่ 3 ใน ฤดูกาลท่องเที่ยวมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่าปริมาณออกซิเจนในน้ำอยู่ใน เกณฑ์ปกติ
BOD ค่าการใช้ออกซิเจนของ จุลินทรีย์ในน้ำ	2.00	1.62	2.54	1.77	2.47	1.12	1.72	≤ 2.0 mg/L	เป็นการตรวจวัดปริมาณออกซิเจนที่ถูกใช้ไปในการย่อยสลายสารอินทรีย์ เนื่องจาก จุลินทรีย์ใช้ออกซิเจนในการดำรงชีวิต น้ำที่มีค่า BOD สูงจะมีระดับการปนเปื้อน ของสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ได้สูง ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมิน ความรุนแรงของการปนเปื้อนของแหล่งน้ำ จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าใน บริเวณสถานที่เก็บตัวอย่างน้ำเดียวกันที่จุดตรวจ C ในช่วงฤดูท่องเที่ยว มีค่า BOD สูงกว่าค่ามาตรฐาน และสูงกว่าค่า BOD ของจุดตรวจ K ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดู ท่องเที่ยว
คุณลักษณะทางเคมี	(Chemical Test)								
Phenol	< 0.001	< 0.001	0.022	0.002	< 0.001	< 0.001	0.002	≤ 0.001 mg/L	“ฟีนอล” มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากรดคาร์บอลิก (carbolic acid) ฟีนอลมีฤทธิ์กัด ทำให้ระคายเคืองเยื่อเมือกต่าง ๆ เช่นเยื่อในปาก หลอดลม หลอดอาหาร และ ระบบลำไส้ อันตรายของฟีนอลที่ต้องระวัง คือ ฟีนอลเข้มข้นเมื่อถูกผิวหนังจะกัด ผิวหนังและซึมเข้าสู่กระแสโลหิต จากผลการตรวจสอบค่าphenol ของจุดB มีเกิน ค่ามาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเกิดจากเขม่าควันจากการเผาขยะใกล้แหล่งน้ำ ก่อให้เกิดสารตกค้างของ phenol ลงในแหล่งน้ำที่จุด B ได้

จุดเก็บตัวอย่าง และ การตรวจสอบ	จุด A ต้นน้ำ (น้ำตกแม่ กำปอง) ครั้งที่ 1 (16 ธค 54)	จุด A ต้นน้ำ (น้ำตกแม่ กำปอง) ครั้งที่ 2 (25 ธค 55)	จุด B กลางน้ำ (จุดรวมน้ำ สองสาย) ครั้งที่ 1 (16 ธค 54)	จุด B กลางน้ำ (จุดรวมน้ำ สองสาย) ครั้งที่ 2 (25 ธค 55)	จุด C ท้ายน้ำ (ฝายน้ำล้น ท้าย หมู่บ้าน) ครั้งที่ 1 (16 ธค 54)	จุด K ท้ายน้ำ (ฝายน้ำล้น ท้าย หมู่บ้าน) ครั้งที่ 2 (22 มีค 55)	จุด E ท้ายน้ำ (ฝายน้ำล้น ท้าย หมู่บ้าน) ครั้งที่ 3 (25 ธค 55)	ค่า มาตรฐาน	แปลผล
Arsenic(As)	0.0023	0.0028	0.0028	0.0033	0.0031	0.0030	0.0028	≤ 0.05 mg/L	เป็นการวัดปริมาณสารหนูที่ปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ซึ่งในธรรมชาติ เกิดจากการชะล้าง ของหินและแร่ที่มีสารหนูเป็นองค์ประกอบ พบสารหนูทั่วไปในดิน และอาจพบได้ ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ทะเลสาบ แม่น้ำ น้ำบ่อ น้ำพุ นอกจากนี้ อาจเกิดจาก การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงในการเกษตร จากผลการตรวจสอบค่าสารหนูในน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
คุณลักษณะทางจุลินทรีย์	Microbiological Test								
Total Coliform Bacteria	17,000	3,300	13,000	220	22,000	4,900	2,300	≤ 20,000 MPN/100 mL	Coliform Bacteria เป็นแบคทีเรียที่พบได้ในดิน (nonfaecal coliform) และใน ระบบทางเดินอาหารของคนและสัตว์เลือดอุ่น (faecal coliform) การตรวจพบ Coliform Bacteria ปนเปื้อนในน้ำแสดงให้เห็นว่า น้ำในแหล่งน้ำนั้น ๆ ได้รับการ ปนเปื้อนจากการชะละลายของหน้าดิน หรือจากสิ่งขับถ่าย หรือจากทั้ง 2 อย่าง การพบโคลิฟอร์มแบคทีเรียมากในน้ำบ่งชี้ถึงความเสี่ยงสูงของการมีจุลินทรีย์ก่อโรค ปนเปื้อนในน้ำ เช่น โรคที่มากับน้ำ ได้แก่ ไช้รากสาตใหญ่ (ทัยฟอยด์) อหิวาตกโรค และไวรัสโรคตับอักเสบ (hepatitis A) เป็นต้น จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าใน บริเวณสถานที่เก็บตัวอย่างน้ำเดียวกันที่จุดตรวจ C ในช่วงฤดูท่องเที่ยว มีค่า Coliform Bacteria สูงกว่าค่ามาตรฐาน และสูงกว่าค่า Coliform Bacteria ของ จุดตรวจ K ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูท่องเที่ยว ถึง 4 เท่า
Faecal Coliform Bacteria	130	2,300	490	140	9,400	1,700	1,300	≤ 4,000 MPN/100 mL	Faecal Coliform Bacteria เป็นแบคทีเรียที่พบได้ในระบบทางเดินอาหารของ คนและสัตว์เลือดอุ่น การตรวจพบ Faecal Coliform Bacteria ปนเปื้อนในน้ำ แสดงให้เห็นว่า น้ำในแหล่งน้ำนั้น ๆ ได้รับการปนเปื้อนจากสิ่งขับถ่ายจากคนหรือ สัตว์ จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าในบริเวณสถานที่เก็บตัวอย่างน้ำเดียวกันที่จุด ตรวจ C ในช่วงฤดูท่องเที่ยว มีค่า Coliform Bacteria สูงกว่าค่ามาตรฐาน และสูง กว่าค่า Coliform Bacteria ของจุดตรวจ K ซึ่งเป็นช่วงนอกฤดูท่องเที่ยว ถึง 5 เท่า

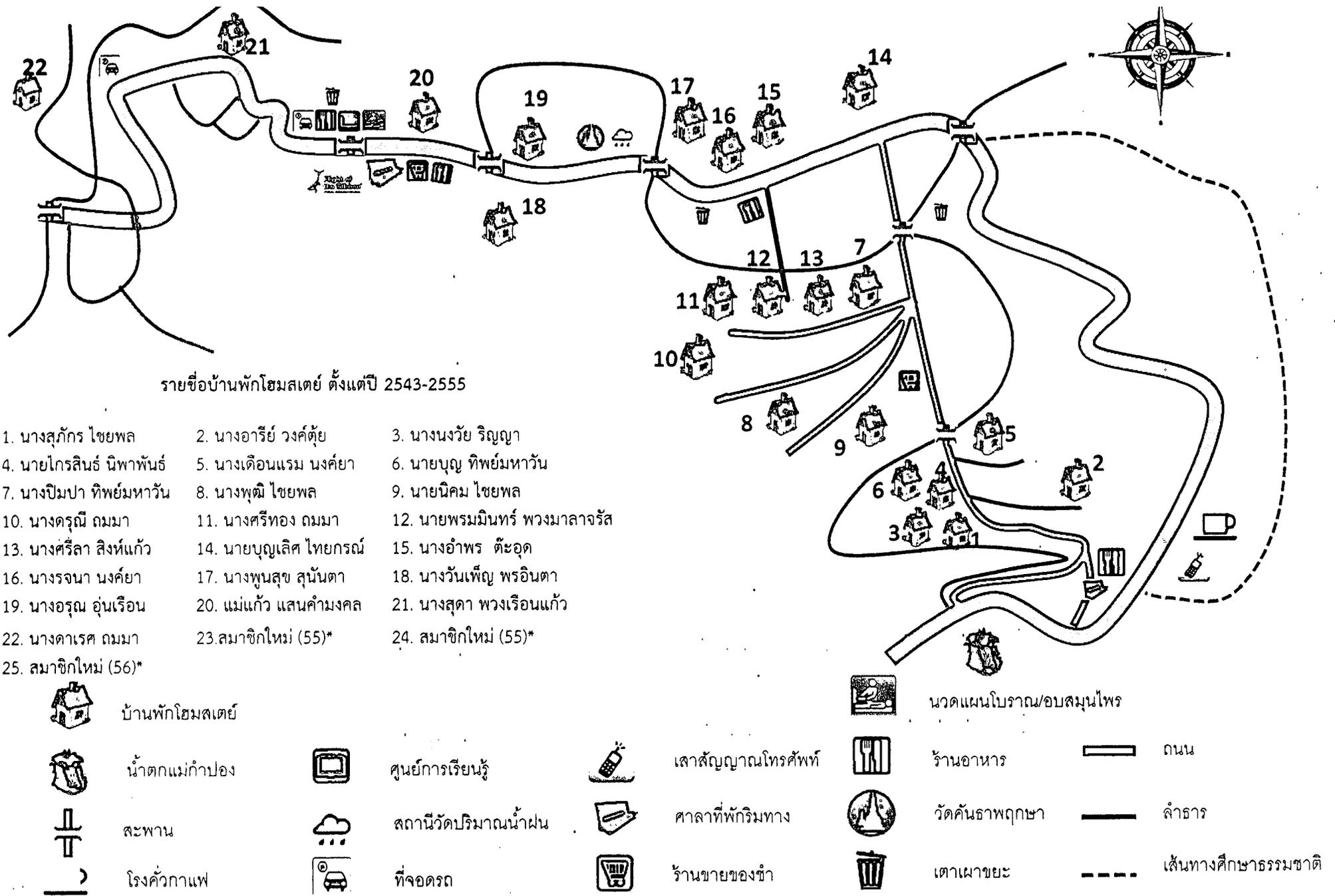
จุดเก็บตัวอย่างน้ำ อุปโภค/บริโภคและ การตรวจสอบ	จุด D ปางใน	จุด G ปางโตน	จุด H ปางกลาง	จุด J ปางนอก			จุด E น้ำดื่มใน ภาชนะ บรรจุ	จุด E น้ำดื่มใน ภาชนะบรรจุ	จุด F น้ำดื่มก่อน บรรจุใน ภาชนะ	ค่า มาตรฐาน	แปลผล
	ครั้งที่ 1 16 ธค 54	ครั้งที่ 1 22 มีค 55	ครั้งที่ 1 22 มีค 55	ครั้งที่ 1 22 มีค 55			ครั้งที่ 1 16 ธค 54	ครั้งที่ 2 25 ธค 55	ครั้งที่ 2 22 มีค 55		
คุณลักษณะทางเคมี (Chemical Test)											
Phenol สารฟีนอล	0.0004	< 0.001	< 0.001	< 0.001			0.037	< 0.001	< 0.001	≤ 0.001 mg/L	“ฟีนอล” มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากรดคาร์บอลิก (carbolic acid) เป็นของแข็งไม่มีสี ฟีนอลถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดับในการผลิตพลาสติกบางชนิด ฟีนอลมีฤทธิ์กัดทำให้ระคายเคืองเยื่อเมือก ต่าง ๆ เช่นเยื่อในปาก หลอดลม หลอดอาหาร และระบบลำไส้ อันตรายของฟีนอลที่ต้องระวัง คือ ฟีนอลเข้มข้นเมื่อถูกผิวหนังจะกัดผิวหนังและซึมเข้าสู่กระแสโลหิต จากผลการตรวจสอบค่า phenol ของจุด E ในน้ำดื่มบรรจุขวด มีเกินค่ามาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเกิดจากบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ใช้ในการบรรจุ น้ำ ที่อาจมีสารตกค้างของ phenol
Arsenic(As) สารหนู	0.0026	0.00188	0.00141	0.00214			0.0032	0.00217	0.00229	≤ 0.05 mg/L	เป็นการวัดปริมาณสารหนูที่ปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ซึ่งในธรรมชาติ เกิดจากการชะล้างของหินและแร่ที่มีสารหนูเป็นองค์ประกอบ พบสารหนูทั่วไปในดินและอาจพบได้ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ทะเลสาบ แม่น้ำ น้ำบ่อ น้ำพุ นอกจากนี้ อาจเกิดจากการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงในการเกษตร จากผลการตรวจสอบค่าสารหนูในน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
ABS	< 0.10	0.019	0.20	< 0.10			< 0.10	< 0.02	< 0.10	≤ 2.0 mg/L	

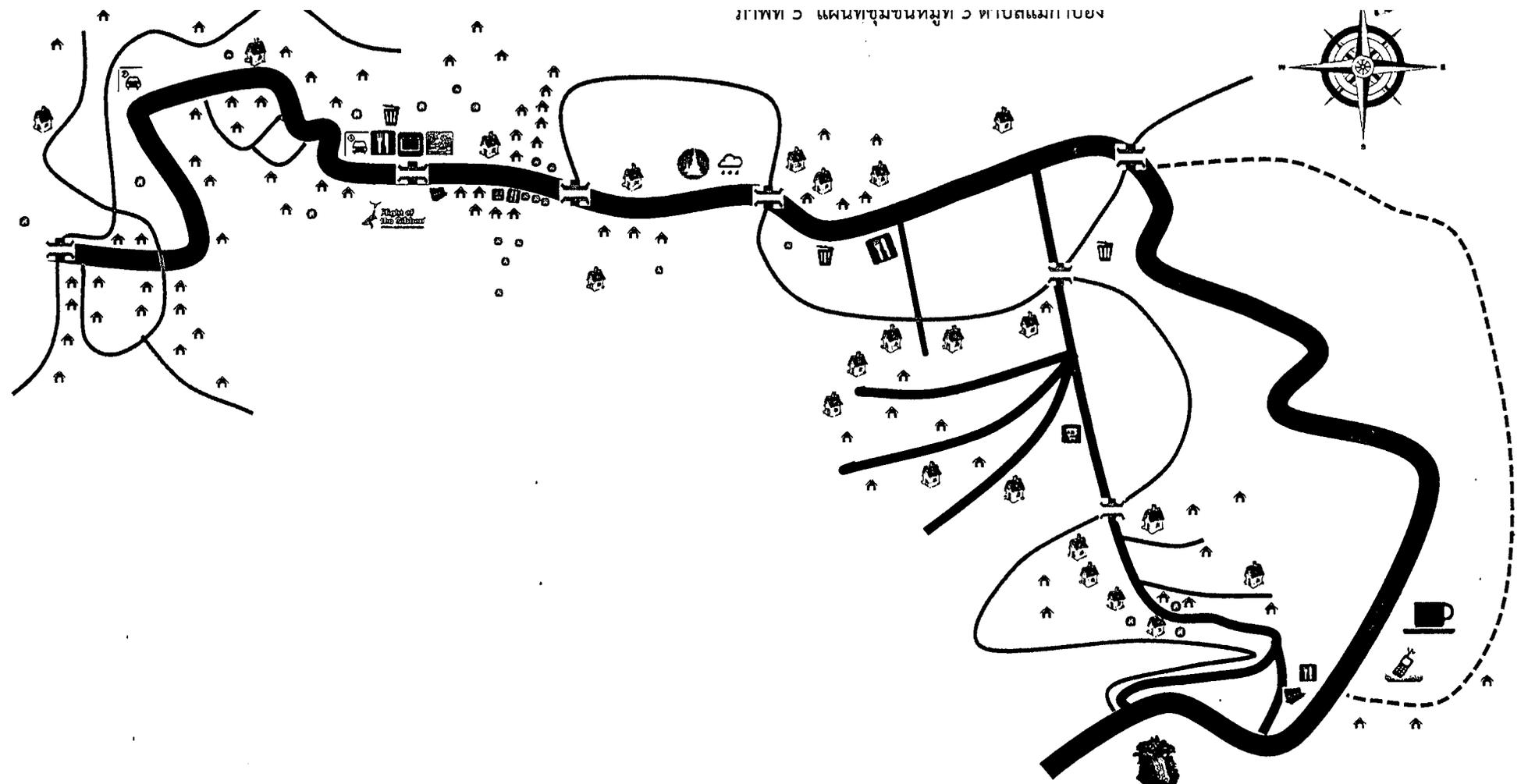
จุดเก็บตัวอย่างน้ำ อุปโภค/บริโภคและ การตรวจสอบ	จุด D ปางใน	จุด G ปางโตน	จุด H ปางกลาง	จุด J ปางนอก			จุด E น้ำดื่มใน ภาชนะบรรจุ	จุด E น้ำดื่มใน ภาชนะบรรจุ	จุด F น้ำดื่มก่อน บรรจุใน ภาชนะ	ค่า มาตรฐาน	แปลผล
	ครั้งที่ 1 16 ธค 54	ครั้งที่ 1 22 มีค 55	ครั้งที่ 1 22 มีค 55	ครั้งที่ 1 22 มีค 55			ครั้งที่ 1 16 ธค 54	ครั้งที่ 2 25 ธค.55	ครั้งที่ 2 22 มีค 55		
คุณลักษณะทางจุล ชีววิทยา Microbiological Test											
Coliform Bacteria	>23	>23	>23	>23			>23	1.1	>23	≤ 20,000 MPN/10 0 mL	Coliform Bacteria เป็นแบคทีเรียที่พบได้ในดิน (nonfaecal coliform) และในระบบทางเดินอาหารของคนและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (faecal coliform) การตรวจพบ Coliform Bacteria ปนเปื้อนในน้ำแสดงให้เห็นว่า น้ำในแหล่งน้ำนั้น ๆ ได้รับการปนเปื้อนจากการชะละลายของหน้าดิน หรือจากสิ่งขับถ่าย หรือจากทั้ง 2 อย่าง จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
Escherichia Coliform	>23	>23	>23	>23			>23	ND	>23	≤ 4,000 MPN/10 0 mL	น้ำที่ปนเปื้อน Escherichia Coliform แล้วสามารถไปปนเปื้อนต่อในอาหารหรือการปรุงอาหาร อาจส่งผลให้เกิดการผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร เช่นท้องร่วง ปวดท้อง คลื่นไส้ และ อ่อนเพลีย จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
Salmonella Spp.	ND	Detected	ND	ND			ND	Detected (group E)	ND	In 100 ml	Salmonella spp. เป็นแบคทีเรีย แกรมลบ พบได้ทั่วไปในดิน ในน้ำ สามารถพบในมูลสัตว์ต่างๆ และแหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อมที่มีโอกาสปนเปื้อนสิ่งปฏิกูลสูง หากตรวจพบในน้ำอุปโภค/บริโภคอาจส่งผลต่อสุขภาพก่อให้เกิดความผิดปกติในการติดเชื้อระบบทางเดินอาหาร ผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้น จุดตรวจ E ในการตรวจครั้งที่ 2 ที่มีการตรวจพบ มีปริมาณสะสมจากการเลี้ยงสัตว์ใกล้แหล่งน้ำ

<i>Staphylococcus aureus</i>	ND	ND	ND	ND		Detected	ND	ND	In 100 ml	Staphylococcus aureus เป็นแบคทีเรียที่พบโดยทั่วไปในอากาศ ฝุ่น ละออง น้ำโสโครก น้ำทั่วไป นม และอาหาร หรือบนอุปกรณ์ผลิตอาหาร พื้นผิวของสิ่งแวดล้อม หากตรวจพบในน้ำอุปโภค/บริโภคอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพก่อให้เกิดความผิดปกติในการติดเชื้อระบบทางเดินอาหาร จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้น จุดตรวจ E ที่มีการตรวจพบในครั้งที่ 1 จึงควรมีการป้องกันหรือควบคุมโดยการรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลและสุขลักษณะของภาชนะบรรจุที่ใช้ในการบรรจุน้ำดื่ม แต่ในครั้งที่ 2 ไม่พบ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่บรรจุน้ำ ดื่มน้ำสุขอนามัยส่วนบุคคล และการทำความสะอาดเครื่องกรองน้ำ ทำให้คุณภาพน้ำดีขึ้น
<i>Clostridium Perfringens</i>	ND	ND	ND	ND		ND	ND	ND	In 100 ml	Clostridium perfringens เป็นแบคทีเรีย แกรมบวก สามารถพบได้ในดิน และ บริเวณปนเปื้อน อุจจาระของคนและสัตว์ ก่อให้เกิดโรคทางเดินอาหาร ทั้งในคนและสัตว์จากผลการตรวจสอบจะเห็นได้ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

กิจกรรมสำรวจกายภาพหมู่บ้านและบันทึกแผนที่หมู่บ้าน และชุมชน

- ๘ โดยทีมวิจัยหลักและผู้ช่วยทีมวิจัยหลักเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2555 โดยสำรวจจำนวนครัวเรือน จำนวนบ้านพักโฮมสเตย์ และจำนวนบ้านในชุมชนหมู่ 3 บ้านแม่กำปอง ตามภาพที่ 2-3 ปรากฏในหน้า 64-65





- | | | | | | | | |
|---|-----------------|---|---------------------|---|-------------------|---|-----------------------|
|  | บ้านพักโฮมสเตย์ |  | บ้านของสมาชิกชุมชน |  | บ้านไม่มีเลขที่ |  | นวดแผนโบราณ/อบสมุนไพร |
|  | น้ำตกแม่กำปอง |  | ศูนย์การเรียนรู้ |  | เสาสัญญาณโทรศัพท์ |  | ร้านอาหาร |
|  | สะพาน |  | สถานีวัดปริมาณน้ำฝน |  | ศาลาที่พักริมทาง |  | วัดคันธาพฤกษา |
|  | โรงคั่วกาแฟ |  | ที่จอดรถ |  | ร้านขายของชำ |  | เตาเผาขยะ |
| | | | | | |  | ถนน |
| | | | | | |  | ลำธาร |
| | | | | | |  | เส้นทางศึกษาธรรมชาติ |

สถานการณ์ของชุมชนบ้านแม่กำปอง

ข้อมูลภาคสนาม (จปฐ.อบต.ห้วยแก้ว ณ เดือนกันยายน 2554)

บ้านแม่กำปอง หมู่ 3 ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่

จำนวนสมาชิกในหมู่บ้านแม่กำปอง หมู่ 3 จำนวน 135 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 322 คน เป็นชาย 165 คนและหญิง 157 คน

เป็นสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์ 24 หลังคาเรือน(เพิ่มจากปี พศ. 2554 จำนวน 3 หลังคาเรือน) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.52 ต่อจำนวนบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ จำนวนบ้านพักโฮมสเตย์ได้กำหนดพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เฉลี่ยตามเกณฑ์มาตรฐานขนาดห้องพักไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในแผนผังการจัดสรรพื้นที่บ้านพักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในภาคผนวก หน้า 113 -143

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน

- รายได้เฉลี่ย 49, 810,03 บาทต่อคนต่อปี

(รายได้ด้านการเกษตรเฉลี่ย 12,122.61 บาทต่อคนต่อปี (ร้อยละ 24.34) รายได้จากค่าจ้างเงินเดือนเฉลี่ย 28,838.35 บาทต่อคนต่อปี (ร้อยละ 57.90) รายได้จากการค้าขายเฉลี่ย 6,107.15 บาทต่อคนต่อปี (ร้อยละ13.47) รายได้จากการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ 933.85 บาทต่อคนต่อปี (ร้อยละ1.88) และรายได้อื่น ๆ เฉลี่ย 1,808.07 บาทต่อคนต่อปี (ร้อยละ 3.63)

- รายรับจากบัญชีครัวเรือน 23,495.34 บาทต่อคนต่อปี
- รายจ่ายจากบัญชีครัวเรือน 24,547.08 บาทต่อคนต่อปี
- หนี้สินจากบัญชีครัวเรือน 4,059.01 บาทต่อคนต่อปี
- เงินออมจากบัญชีครัวเรือน 8,546.58 บาทต่อคนต่อปี

อาชีพส่วนใหญ่ คือ ทำสวน 132 คน (ร้อยละ 41) รับจ้างทั่วไป 91 คน (ร้อยละ28.26) ทำไร่ 2 คน (ร้อยละ 1) ค้าขาย 9 คน (ร้อยละ 2.80) ไม่ระบุ 22 คน และอื่น ๆ (ไม่มีอาชีพ, นักเรียน/ นักศึกษา) 66 คน (ร้อยละ 20.50)

ตารางที่ 5 สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวหมู่บ้านแม่กำปอง พ.ศ.2554-2555

ปี	เดือน	นท. ไทย	นท. ต่างชาติ	รวมจำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้จากนท. ไทย	รายได้จากนท. ต่างชาติ	รายได้รวม
2554	มค.	474	159	633	304,340.00	71,450.00	375,790.00
	กพ.	163	170	333	148,600.00	82,040.00	230,640.00
	มีค.	99	185	284	65,450.00	97,890.00	163,340.00
	เมย.	51	127	178	32,100.00	62,600.00	94,700.00
	พค.	243	86	329	157,725.00	43,550.00	201,275.00
	มิย.	39	134	173	21,650.00	70,420.00	92,070.00

ปี	เดือน	นท.ไทย	นท.ต่างชาติ	รวมจำนวน นักท่องเที่ยว	รายได้จากนท. ไทย	รายได้จากนท. ต่างชาติ	รายได้รวม
	กค	104	189	293	59,150.00	99,565.00	158,715.00
	สค	11	256	267	18,000.00	136,350.00	154,350.00
	กย	61	129	190	36,000.00	77,490.00	113,490.00
	ตค	12	101	113	8,100.00	60,340.00	68,440.00
	พย.	19	62	81	12,450.00	32,975.00	45,425.00
	ธค	272	210	482	193,570.00	98,025.00	291,595.00
	รวม	1,548	1,808	3,356	1,057,135.00	932,695.00	1,989,830.00

ปี	เดือน	นท.ไทย	นท.ต่างชาติ	รวมจำนวน นักท่องเที่ยว	รายได้จากนท. ไทย	รายได้จากนท. ต่างชาติ	รายได้รวม
2555	มค.	333	240	573	203,650.00	124,140.00	327,790.00
	กพ	110	295	405	70,750.00	141,680.00	212,430.00
	มีค	81	182	263	56,550.00	108,920.00	165,470.00
	เมย	22	152	174	14,000.00	69,420.00	83,420.00
	พค	33	109	142	19,450.00	61,900.00	81,350.00
	มิย	70	156	226	3,000.00	79,750.00	82,750.00
	กค	389	288	677	273,500.00	156,425.00	429,925.00
	สค	25	250	275	19,850.00	133,650.00	153,500.00
	กย	149	98	247	100,050.00	60,050.00	160,100.00
	ตค	253	125	378	149,300.00	62,160.00	211,460.00
	พย.	131	284	415	75,325.00	153,650.00	228,975.00
	ธค	584	298	882	339,485	140,570	480,055
	รวม	2,180	2,477	4,657	1,324,910	1,292,315	2,617,225

ปี	เดือน	นท.ไทย	นท.ต่างชาติ	รวมจำนวน นักท่องเที่ยว	รายได้จากนท. ไทย	รายได้จากนท. ต่างชาติ	รายได้รวม
2556	มค.	53	118	171	33,820	54,760	88,580
	กพ	78	111	189	49,080	78,675	127,755
	มีค	250	295	545	144,710	155,780	300,490

ปี	เดือน	นท.ไทย	นท.ต่างชาติ	รวมจำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้จากนท.ไทย	รายได้จากนท.ต่างชาติ	รายได้รวม
	เมย	92	159	251	55,590	922,240	147,830
	พค	191	110	301	145,240	65,060	210,300
	มิย	175	59	234	108,880	30,850	139,730
	กค	274	279	553	178,450	141,990	320,440
	สค	246	338	584	188,650	178,740	367,390
	กย	207	72	279	137,980	32,510	170,490
	ตค	302	164	466	215,860	95,800	311,660
	รวม	131	284	415	75,325.00	153,650.00	228,975.00

ที่มา: จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ของคณะผู้วิจัยและนักวิจัยชุมชน, 2554-2556 (เฉพาะปี2556 เก็บข้อมูล เดือนตุลาคม)

บ้านพักโฮมสเตย์ (ปี53) จำนวน 21 หลังคาเรือน (ปี 54) 1 หลังคาเรือน และเพิ่มขึ้น (ปี 55) 2 หลังคาเรือน รวมเป็น 24 หลังคาเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

1. บ้านเลขที่ 52 นายประดิษฐ์ ถมมา อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 62,666.67 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (ชาย 2 คน หญิง 1 คน)
2. บ้านเลขที่ 61 น.ส.แก้ว แสนคำมงคล อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 84,250 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน)
3. บ้านเลขที่ 67/4 นายจ่านงค์ อุ่นเรือน อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 51,000 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน (ชาย 2 คน หญิง 2 คน)
4. บ้านเลขที่ 69/2 นายสมศักดิ์ พรอนิตา อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 29,875 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน (ชาย 2 คน หญิง 2 คน)
5. บ้านเลขที่ 76/1 นายบุญธรรม สุนันตา อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 34,000 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (ชาย 2 คน หญิง 1คน)
6. บ้านเลขที่ 77 นางรจนา นงศ์ยา อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 53,499.75 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน (ชาย-คน หญิง 4 คน)
7. บ้านเลขที่ 78/1 นายพรมมินทร์ พวงมาลา อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี (ไม่ปรากฏข้อมูล) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1คน)
8. บ้านเลขที่ 78/3 นายบุญเลิศ ไทยกรณ์ ไม่ระบุอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี 124,900 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1คน)
9. บ้านเลขที่ 81 นายทอง ต๊ะอุด อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 35,900 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1คน)
10. บ้านเลขที่ 84/1 นายมงคล นางอรุณี ถมมา อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 56,400 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (ชาย 1คน หญิง 2 คน)
11. บ้านเลขที่ 84/3 นางศรีทอง ถมมา อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 33,333.30 บาท จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (ชาย 1 คน หญิง 2 คน)

12. บ้านเลขที่ 85/2 นางปิมปา ทิพย์มหาวัน อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 58,000 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.3 คน (ชาย 1 คน หญิง 2 คน)
13. บ้านเลขที่ 86/1 นางดารินทร์ ธรรมวงศ์, นางพุด
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน...2.คน (หญิง..2 คน เด็ก..2.คน)
14. บ้านเลขที่ 89 นางนงวัย วิญญาณ อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 63,500 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน..2...คน (ชาย...1 คน หญิง..1.คน)
15. บ้านเลขที่ 91 นายประทีป นงศ์ยา อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 57,700 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.2.คน (ชาย 1คน หญิง 1 คน)
16. บ้านเลขที่ 93 นายไกรสิทธิ์ นิพพานันท์ อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 45,333.33 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (ชาย 1 คน หญิง 2 คน)
17. บ้านเลขที่ 93/1 นายบุญ ทิพย์มหาวัน อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 107,840 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน (ชาย 2 คน หญิง 3 คน)
18. บ้านเลขที่ 94/1 นางอารี วงศ์ต้อย อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 61,900 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน..2..คน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน)
19. บ้านเลขที่ 95/3 นางสุพักตร์ ไชยพล อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 52,500 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน)
20. บ้านเลขที่ 97 นายดวงฤทธิ์ สิงห์แก้ว อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 31,500 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน)
21. บ้านเลขที่ 101/2 นายอินคำ พวงเรือนแก้ว อาชีพ ทำสวน รายได้เฉลี่ยต่อปี 60,400 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2คน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน)
22. บ้านเลขที่ 104 นางแก้ว กิ่งแก้ว อาชีพ รับจ้างทั่วไป รายได้เฉลี่ยต่อปี 25,800. 33 บาท
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน (ชาย 1 คน หญิง 2 คน)

หมายเหตุ

จำนวนบ้านพักโฮมสเตย์ที่เพิ่มขึ้นในปีพ.ศ.2555-2556 ไม่ได้เก็บข้อมูล เนื่องจากกำหนดขอบเขตวิจัยจำนวน 22 หลังคาเรือนเมื่อเริ่มโครงการวิจัย

2. การประชุมเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น และวางแผนงานกิจกรรมวิจัยร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อนำเสนอผลสรุปการวิเคราะห์คุณภาพน้ำโดยห้องปฏิบัติการกลาง ให้กับทีมวิจัยชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยทำความเข้าใจร่วมกัน และจัดเวทีชุมชน

ขั้นตอนและวิธีการ

- จัดประชุมทีมวิจัย เพื่อสรุปข้อมูลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ และวางแผนการทำงานร่วมกัน
- จัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ และกำหนดวิธีการ/ กลไกเฝ้าระวัง รวมทั้งการป้องกันปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวในชุมชน

ผลการดำเนินการ

ทีมวิจัยหลักและทีมวิจัยชุมชน วางแผนร่วมกันว่า เมื่อเกิดตัวอย่างน้ำและตรวจวัดโดยวิธีง่าย เพื่อติดตามตรวจวัดคุณภาพโดยชุมชน และการนำผลการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญในห้องปฏิบัติการ มาพูดคุย เพื่อพิจารณากำหนดแผนงาน การกำหนดระบบและกลไกการเฝ้าระวัง หาสาเหตุและร่วมกันกำหนดแนวทางป้องกัน ทั้งนี้จะนำผลจากที่ประชุมทีมวิจัยทั้งหมด นำเสนอในที่ประชุมเวทีชุมชน เพื่อทำประชาคมร่วมกัน ซึ่งชุมชนกำหนดจะประชุมประชาคมหมู่บ้านในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ทีมวิจัยจึงไม่สามารถลงพื้นที่เพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ จำเป็นต้องกำหนดวันเวลาประชุม และจัดวาระนำเสนอผลวิจัยให้ที่ประชุมประชาคมรับทราบ และนำเสนอแผนกิจกรรมวิจัย เพื่อการตรวจสอบสถานะของชุมชนร่วมกับรพ. ส่งเสริมสุขภาพตำบล พร้อมการกำหนดกลไกเฝ้าระวังต่อไป

เดือนที่ 7- 9 การประเมินสุขภาวะของประชาชน หมู่ 3 บ้านแม่กำปอง

การศึกษาข้อมูลชุมชนด้านพฤติกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาวะและสภาพจิตใจ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อประเมินข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ร่วมกับทีมวิจัยชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาคี รพ.ส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยแก้ว อ.แม่ออน จ. เชียงใหม่

ขั้นตอนและวิธีการ

1. ประเมินข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยการตรวจสุขภาพเบื้องต้น การวัดความดันโลหิต การวัดดัชนีมวลกาย วัดรอบท้อง ระดับน้ำตาลในเลือด และระดับความเครียด สำหรับประชาชนในชุมชนบ้านแม่กำปอง ร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ
2. นำข้อมูลที่ได้มาศึกษาเชิงสถิติ และสะท้อนข้อมูลกลับให้สมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์เพื่อให้รับทราบข้อมูลด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตในภาพรวม และเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้งเพื่อเปรียบเทียบช่วงเวลาของฤดูกาลท่องเที่ยว และ นอกฤดูกาลท่องเที่ยว
3. จัดทำสารสนเทศกลุ่มร่วมกับสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์เพื่ออภิปรายถึงประเด็นปัญหาด้านสุขภาพและสุขภาพจิตที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล
4. จัดกิจกรรมการให้ความรู้เรื่องพฤติกรรมบริโภคอาหารกับภาวะเสี่ยงกับการเกิดโรคหรือความเจ็บป่วย
5. จัดสนทนากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการดูแลตนเองด้านสุขภาพและสุขภาพจิต รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
6. จัดกิจกรรมการให้ความรู้เรื่อง “ธงโภชนาการ” แก่สมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมบริโภคอาหาร
7. จัดกิจกรรมการให้ความรู้เรื่อง “ความเครียดและวิธีการจัดการกับความเครียด” พร้อมทั้งการฝึกปฏิบัติ “หัวเราะบำบัด” เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการผ่อนคลายความเครียด
8. เผยแพร่ความรู้เรื่องธงโภชนาการ และ ความเครียด วิธีการจัดการกับความเครียด ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านแม่กำปอง ผ่านทางป้ายไว้นิลความรู้ ณ บริเวณต่างๆ ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน

ผลการดำเนินการ

จากผลประเมินการสนทนากลุ่ม และนำเสนอผลการศึกษาให้กับกลุ่มสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินสุขภาวะ ซึ่งผลการศึกษาตามสรุปในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลประเมินสุขภาวะของประชาชนหมู่ 3 บ้านแม่กำปอง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่ (N=38)

ข้อคำถาม	ไม่เคย (0)	เล็กน้อย (1)	มาก (2)	มากที่สุด (3)
1. ท่านรู้สึกกังวลใจกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักค้างคืนในชุมชน	30 (50.8%)	5 (8.5%)	3 (5.1%)	-
2. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับฐานะความเป็นอยู่ของท่าน	1 (1.7%)	5 (8.5%)	26 (44.1%)	6 (10.2)
3. ท่านรู้สึกอึดอัดใจกับนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้ามาในชุมชน	25 (42.4%)	9 (15.3%)	4 (6.8%)	-
4. ท่านจะรู้สึกหงุดหงิด ถ้านักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและมารยาทไทย	15 (25.4%)	19 (32.2%)	4 (6.8%)	-
5. ท่านรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สินขณะอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีนักท่องเที่ยว	3 (5.1%)	6 (10.2%)	3 (5.1%)	26 (44.1%)
6. ท่านรู้สึกกังวลหรือถูกรบกวนจากมลพิษทางเสียงจากการท่องเที่ยวของชุมชน	16 (27.1%)	16 (27.1%)	5 (8.5%)	1 (1.7%)
7. ท่านรู้สึกกังวลหรือถูกรบกวนจากมลพิษทางอากาศจากการท่องเที่ยวของชุมชน	20 (33.9%)	17 (28.8%)	1 (1.7%)	-
8. ท่านรู้สึกกังวลหรือถูกรบกวนจากมลพิษทางน้ำจากการท่องเที่ยวของชุมชน	31 (52.5%)	4 (6.8%)	3 (5.1%)	-
9. การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้วิถีชีวิตท่านเปลี่ยนไป	9 (15.3%)	13 (22.0%)	13 (22.0%)	3 (5.1%)
10. ท่านอยู่ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ	6 (10.2%)	1 (1.7%)	22 (37.3%)	9 (15.3%)

จากผลการประเมินสุขภาวะของประชาชนทั่วไปและประชาชนกลุ่มผู้ประกอบการบ้านพักโฮมสเตย์พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความกังวลใจกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักค้างคืนในชุมชน (50.8%) และไม่มีความอึดอัดกับจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้ามาในชุมชน (42.4%) ส่วนใหญ่รู้สึกหงุดหงิดเล็กน้อย ถ้านักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและมารยาทไทย (32.2%) ส่วนใหญ่รู้สึกมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สินขณะอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีนักท่องเที่ยว(44.1%) ไม่รู้สึกกังวลหรือถูกรบกวนจากมลพิษทางเสียง ทางอากาศ และทางน้ำ (27.1%) (33.9%) (52.5%) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้วิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนไปในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง (44.0%) อย่างไรก็ตามประชาชนรู้สึกว่าคุณภาพอยู่ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ (37.3%)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยของอายุและรายได้ของประชาชนกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์และประชาชนทั่วไป

ตัวแปร	กลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ n=26 (Mean)	กลุ่มประชาชนทั่วไป n=33 (Mean)
อายุ	50.77	52.27
รายได้	8096.00	7865.63

จากตารางพบว่าค่าเฉลี่ยของอายุและรายได้ระหว่างประชาชนกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์และกลุ่มประชาชนทั่วไปมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือด ระดับความเครียด และดัชนีมวลกายของประชาชนกลุ่มสมาชิกบ้านพักโฮมสเตย์และกลุ่มประชาชนทั่วไปในช่วงฤดูการท่องเที่ยว

ตัวแปร	กลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ n=26	กลุ่มประชาชนทั่วไป n=33
ระดับน้ำตาลในเลือด	135.00	146.36
ระดับความเครียด	33.65	35.00
ดัชนีมวลกาย	23.54	21.89

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์มีค่าเฉลี่ยของระดับน้ำตาลในเลือดและระดับความเครียดต่ำกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไป แต่มีค่าเฉลี่ยของดัชนีมวลกายสูงกว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปในช่วงฤดูการท่องเที่ยว

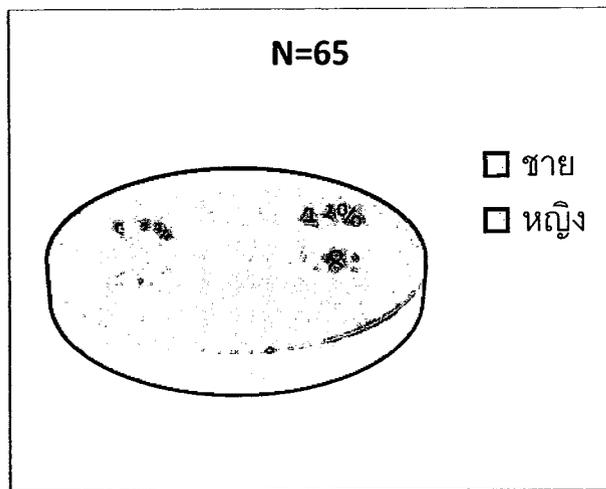
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดและระดับความเครียดของประชาชนบ้านพักโฮมสเตย์ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวและนอกฤดูกาลท่องเที่ยว

ตัวแปร	ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว n=26	ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว n=18
ระดับน้ำตาลในเลือด	135.00	127.19
ระดับความเครียด	33.65	39.61

จากผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดของประชาชนบ้านพักโฮมสเตย์ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวสูงกว่าในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกอบอาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในบ้านพักที่ใช้เครื่องปรุงและวัสดุจากอาหารสำเร็จรูปเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวที่ใช้เครื่องปรุงในการประกอบอาหารตลอดจนวัสดุจากพื้นบ้าน นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยระดับความเครียด ของประชาชนบ้านพักโฮมสเตย์ในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวมีระดับสูงกว่าช่วงฤดูการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวที่นอกฤดูการท่องเที่ยวอาจมีรายได้น้อยลงก่อให้เกิดความเครียดที่สูงขึ้น

ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวบ้านแม่กำปอง

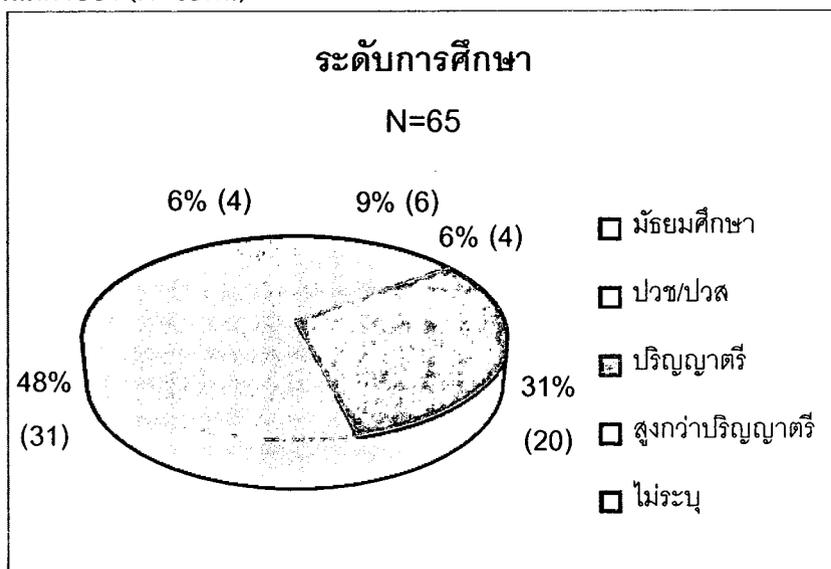
แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของเพศนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง



สรุป จากแผนภูมิที่ 1 พบว่านักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

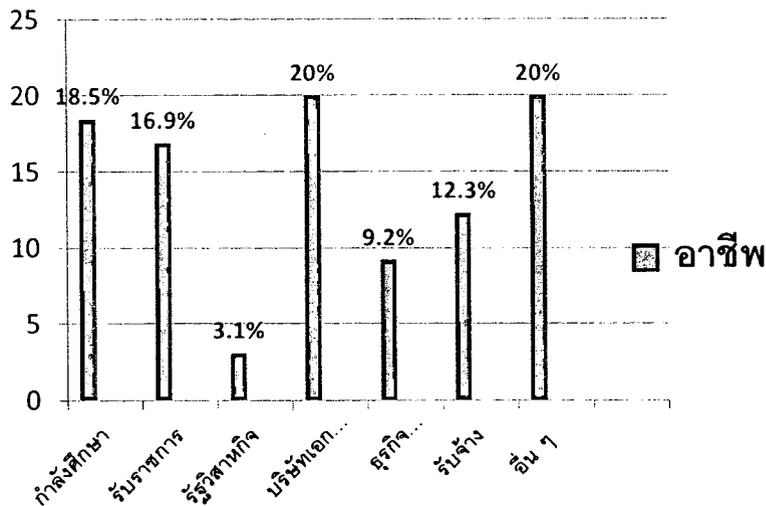
แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวในชุมชน

บ้านแม่กำปอง (N=65คน)



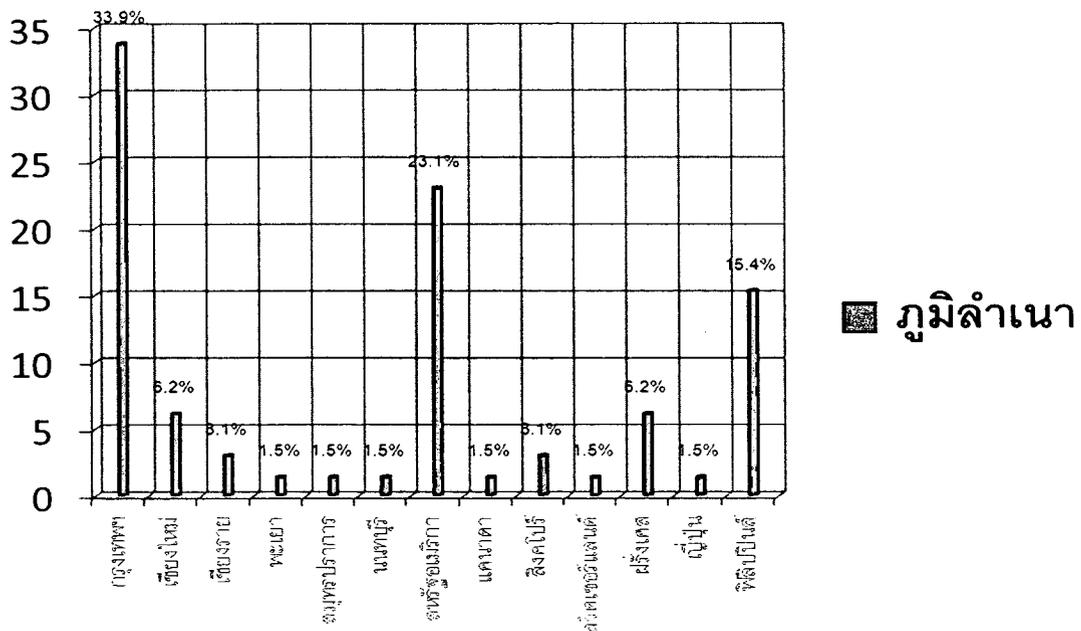
สรุป จากแผนภูมิที่ 2 พบว่านักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี และรองลงมาเป็นระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48 และร้อยละ 31 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 3 แสดงร้อยละของอาชีพของนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง (N=65คน)



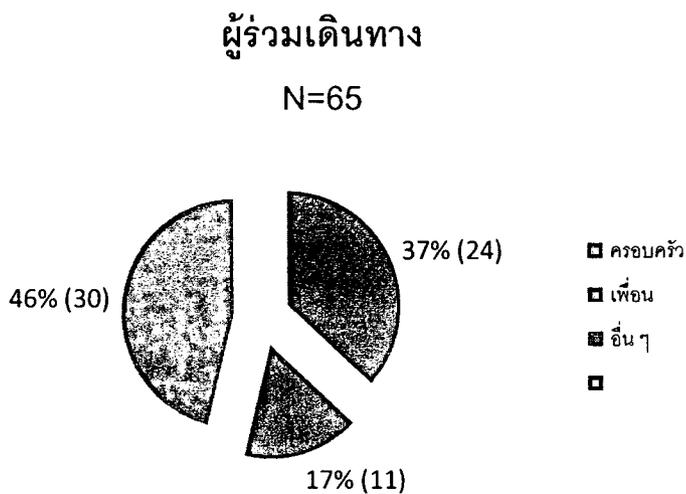
สรุป จากแผนภูมิที่ 3 พบว่านักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

แผนภูมิที่ 4 แสดงร้อยละของภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง (N=65คน)



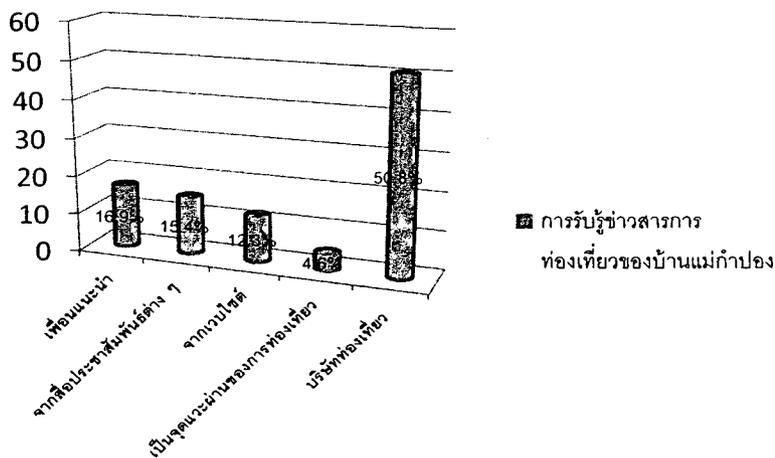
สรุป จากแผนภูมิที่ 4 พบว่านักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่ มีภูมิลำเนาในจ.กรุงเทพฯคิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติจากสหรัฐอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 23.1 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

แผนภูมิที่ 5 แสดงจำนวน และร้อยละผู้ร่วมเดินทางกับนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปอง (N=65คน)



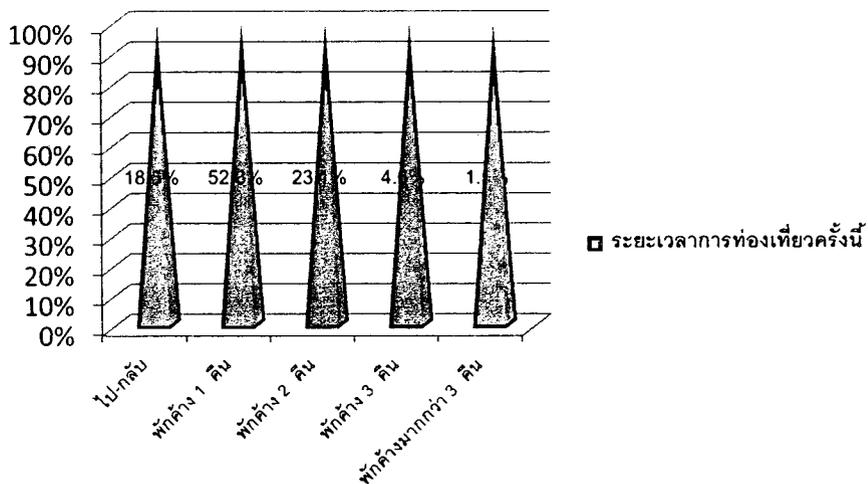
สรุป จากแผนภูมิที่ 5 พบว่านักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่ มีผู้ร่วมเดินทางเป็นบุคคลอื่นเช่น เพื่อนร่วมงาน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาเป็นครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 37 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

แผนภูมิที่ 6 แสดงร้อยละการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กำปอง (N=65คน)



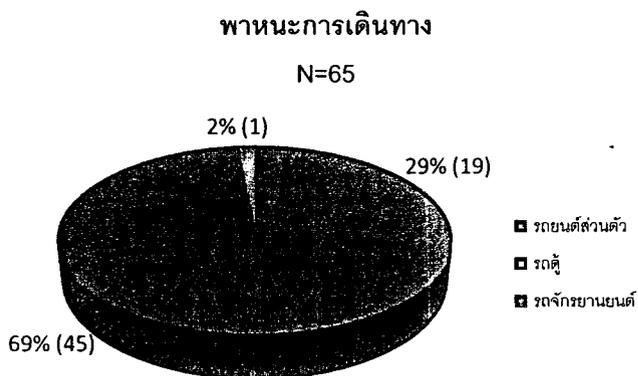
สรุป จากแผนภูมิที่ 6 พบว่าการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่ มาจากบริษัททัวร์ คิดเป็นร้อยละ 50.8 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

แผนภูมิที่ 7 แสดงร้อยละของระยะเวลาการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบ้านแม่กำปองของนักท่องเที่ยว
(N=65คน)



สรุป จากแผนภูมิที่ 7 พบว่าระยะเวลาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่จะพักค้าง 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาพักค้าง 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

แผนภูมิที่ 8 ร้อยละของยานพาหนะในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กำปองของนักท่องเที่ยว
(N=65คน)



สรุป จากแผนภูมิที่ 8 พบว่าพาหนะในการเดินทางมาของนักท่องเที่ยวที่มาชุมชนบ้านแม่กำปองส่วนใหญ่จะเดินทางมาโดยรถตู้ คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาใช้รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 29 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 65 คน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยของประสบการณ์และความพึงพอใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง
(จากแบบประเมินที่มีการวัดความพึงพอใจ 7 ระดับ)

ประสบการณ์และความพึงพอใจการท่องเที่ยว Experience Perceived and Tour satisfaction	ค่าเฉลี่ย
1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศชุมชน / Community Physical & surrounding	6.10
2. ที่พัก ห้องนอน เครื่องนอน หมอน มุ้ง / Accommodation, mattress	5.81
3. ห้องน้ำ ห้องส้วม / Bathroom, toilet	5.72
4. อธยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้าน / The hospitality of villagers	6.68
5. มัคคุเทศก์ท้องถิ่น / Local/ community tour guide	6.07
6. กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน/ Tourism Activities	5.71
7. การบริการอาหารท้องถิ่น / Authentic food services	6.44
8. อาหารสะอาดถูกสุขลักษณะ / Hygiene of Food Services	6.62
9. น้ำอุปโภค น้ำดื่มบริโภค สะอาด ถูกสุขลักษณะ/ Hygiene of water usage	6.01
10. ความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่วนตัว/ the feeling towards Safety & Security	6.43
11. ความรู้สึกอึดอัดจากจำนวนนักท่องเที่ยวในชุมชน The disturbance level which effected by the number of tourists	3.64
12. ความรู้สึกลำบากใจต่อระเบียบปฏิบัติของชุมชนและประเพณีท้องถิ่น The feeling level effected by the community regulations & local traditions	3.42
13. ความรู้สึกกังวลใจต่อการเกิดอุบัติเหตุ / the feeling effected by the accident	3.51
14. ความรู้สึกกังวลใจต่อ สุขภาพและความเจ็บป่วย/ the feeling towards health & sickness	3.63
15. ความรู้สึกกังวลใจต่อมลภาวะจากแหล่งน้ำ/ the feeling towards water pollution	3.31
16. ความรู้สึกกังวลใจต่อมลภาวะจากเสียง/ the feeling towards sound pollution	3.47
17. ความรู้สึกกังวลใจต่อมลภาวะจากอากาศ/ the feeling towards air pollution	3.66
18. ความรู้สึกกังวลใจต่อมลภาวะจากขยะ/ the feeling towards garbage pollution	3.54

จากตารางที่ 10 พบว่า ประสบการณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวที่บ้านแม่กำปอง เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การให้บริการของสถานที่พัก กิจกรรมการท่องเที่ยว และ สุขลักษณะของน้ำและอาหาร ตลอดจนความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากปานกลาง (5.71 - 6.68) ส่วนประสบการณ์ความรู้สึกอี้อัดและกังวลใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านประเพณีและวัฒนธรรม การเกิดอุบัติเหตุ สุขภาพและความเจ็บป่วย และมลภาวะด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (3.31 - 3.66)

ข้อเสนอแนะ/ ความเห็นเพิ่มเติม Comments / Suggestions

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

1. Communication barrier, it would be better if you can learn to speak a little basic English.
2. Residents/villages hosting homestays should be taught at least basic English words, eg. Water, cup, toilet, etc. Overall, the stay was very informative, and enjoyable.
3. Nice community tourism
4. Food was so healthy. Try to make your own homemade bread..
5. Had a most unique experience one that, I would want to have again.
6. Overall observation is very good. I have one suggestion, the host must speak and understand simple English at least.
7. It may help to ask guidance from hotel/resort professionals on basic services like housekeeping (cleanliness, décor) and food service without deviating from home style practices. Overall, a great experience, and excellent example of maximizing impact of tourism on community.
8. Good experience of community based tourism.
9. The food and service was great. I would love to come back.
10. If the local guide able to speak a little English, it would improve communication. No other tourist was great. Please keep it this way.
11. Great experience! Thank you! I loved how authentic it was with few tourists.
12. I would like it better if more people spoke English.
13. Not enough days to have a real appreciation in item 11-18.
14. Feeling as a good feeling. Highest recommendation towards my host Arunee.
15. A very nice feeling at home stay Arunee is a good host, providing good food, good services. Would be glad to help her raise the standard higher to better attract more tourist to enjoy her hospitality.
16. I enjoyed my stay; everyone was very nice and inviting.
17. It would be nice spending a day working with the tea-workers.
18. Very nice host and beautiful village. Everyone has been very polite and kind.

19. Everyone very nice and welcoming.
20. The hosts were very nice, polite, and friendly. The food was very good. I would recommend this to others.
21. Everyone was very nice and the food was good.

นักท่องเที่ยวชาวไทย

1. ชอบที่นี่ที่สุด เพราะชาวบ้านภูมิใจและเข้าใจในการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีที่สุดว่าการท่องเที่ยว คือสิ่งที่เข้ามาเสริมเท่านั้น แต่อาชีพหลักและวิถีชีวิตต้องคงอยู่เหมือนเดิม ชุมชนเข้มแข็งที่สุด
2. ควรพัฒนาผู้สื่อความหมายภาษาท้องถิ่น
3. ควรพัฒนาความสะอาดของที่พัก และเส้นทางการท่องเที่ยว
4. อยากให้มีสัญญาณโทรศัพท์ DTAC
5. อยากให้การรับประทานอาหารเจ้าของบ้านควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าพัก โดยการรับประทานอาหารร่วมกัน ไม่จำเป็นต้องจัดที่พิเศษหรือสำหรับที่พิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว (คิดว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ น่าจะอยากรับประทานอาหารร่วมกับโต๊ะกับเจ้าของบ้าน)
6. น่าจะมีห้องสมุดที่รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบ้านแม่กำปองอยู่ที่ใดที่หนึ่งในหมู่บ้าน
7. อยากให้มีรถรับ-ส่ง จากในตัวเมืองเชียงใหม่
8. ที่จอดรถไกลจากที่พัก ควรจัดที่จอดรถให้นักท่องเที่ยวรู้สึกหมดกังวลเรื่องรถส่วนตัวอาจหายได้
9. ปัจจุบันเห็นว่าการกำลังมีการก่อสร้างที่พักใหม่ๆ ขึ้นมาอีกหลายหลังในหมู่บ้าน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนในอนาคต และถ้าชุมชนมีปริมาณที่พักและนักท่องเที่ยวมากเกินไป อาจสูญเสียบรรยากาศของความเป็นชุมชนท้องถิ่น
10. ควรจัดหาที่จอดรถประจำชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ลดปัญหาความแออัดในกรณีมีนักท่องเที่ยวมาก และลดมลพิษทางสายตา ทางเสียง และทางอากาศ ทำให้เสียบรรยากาศชุมชนท้องถิ่น
11. อยากให้จัดอาหารภาคกลาง เช่น ไข่เจียว คู่กับอาหารท้องถิ่น
12. พี่ ๆ ทุกคนที่ได้พบน่ารัก อธิบายดี
13. ขอบคุณมากค่ะ คนที่นี่น่ารัก หมา ๆ ก็น่ารักช่วยนำในการท่องเที่ยวด้วยค่ะ
14. กลิ่นควั่นมีเยอะ
15. ชอบการอนุรักษ์ชุมชน ธรรมชาติ มีนกเยอะ
16. ขอสนับสนุนให้อนุรักษ์ธรรมชาติ (ป่าไม้ ต้นน้ำ นก ฯลฯ) ต่อไป ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้
17. ขอสนับสนุนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง รักใคร่ กลมเกลียวอย่างนี้ตลอดไป
18. รักษาคุณภาพและมาตรฐานที่ดีอยู่แล้ว ให้ดีอย่างต่อเนื่องตลอดไป
19. พัฒนารายละเอียดด้านเส้นทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีความหลากหลาย เป็นประโยชน์ต่อทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวให้ได้อย่างต่อเนื่อง
20. ประทับใจต่ออภยาชัยมิตรของผู้คนในชุมชน ขอให้รักษาสิ่งดี ๆ ไว้ และพัฒนา home stay และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

ความคิดเห็นด้านสังคมวัฒนธรรมของครัวเรือนในชุมชนบ้านแม่กำปองต่อการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน

ทีมวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนเพื่อสอบถามความคิดเห็นในประเด็นเชิงสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนในกรณีของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็น 4 ระดับ ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 31 ครัวเรือน ทั้งที่เป็นครัวเรือนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกโฮมสเตย์ และครัวเรือนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก โฮมสเตย์

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแล้ว ทีมวิจัยได้นำข้อมูลกลับไปแจ้งให้กับชุมชนทราบโดยการประชุมร่วมกัน และขอข้อมูลประกอบเพิ่มเติมในข้อคำถามต่าง ๆ จากชุมชนในลักษณะของการสัมภาษณ์ ผู้นำสัมภาษณ์ชาวบ้าน และการสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม จากแบบสอบถามข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสามารถสรุปข้อมูลทั้งสองส่วนประกอบกันได้ดังนี้

การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น มีผู้ตอบว่า การมีนักท่องเที่ยว เข้ามาในชุมชนมีผลทำให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นมาก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ มีผลทำให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นปานกลาง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7

ในเรื่องเศรษฐกิจชุมชน มีข้อมูลจากการสังเกตที่สามารถนำมาสนับสนุนได้คือมีร้านขายของชำ และร้านขายอาหารเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางที่นักท่องเที่ยวจะต้องแวะ คือ Flight of the Gibbon จะมีร้านขายอาหารตามสั่ง ร้านกาแฟ และร้านขายของฝากเล็กๆ เพิ่มขึ้นมา ซึ่งทำให้ ทีมวิจัย สรุปตามข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามได้ว่า เศรษฐกิจของชุมชนมีการขยายตัว เพิ่มมากขึ้น แต่บริเวณพื้นที่ที่ยังค่อนข้างจำกัดอยู่ในส่วนของพื้นที่ที่เอกชนเข้ามาจัดการการท่องเที่ยวเท่านั้น

ในส่วนของอาชีพหลักคือด้านการเกษตรของชุมชนนั้นพบว่า ชุมชนบ้านแม่กำปองมีอาชีพ ทำสวน ไร่มาแต่ดั้งเดิม (ไร่ คือ ไร่ชาพื้นที่เมืองชนิดหนึ่ง นิยมนำมาหมักเพื่อใช้เคี้ยวกับเกลือ เป็นวิถีชีวิต ดั้งเดิมของคนเหนือ คล้ายกับวัฒนธรรมหมากของคนภาคกลาง) และมีชื่อเสียงเรื่องการผลิตไร่ชา ให้กับ ผู้บริโภคในเขตภาคเหนือตอนบนเป็นอย่างมากและเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ชาวบ้านมีการพัฒนา ไร่ชาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ หมอนไร่ชา โดยนำไร่ชา มาตากแห้งแล้วอัดเป็นไส้หมอน เพื่อขายเป็น ของฝาก ให้กับนักท่องเที่ยว ถือเป็นการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจชุมชนอีกทางหนึ่ง

ในปัจจุบันทีมวิจัยพบว่า ชุมชนแม่กำปองมีการปลูกกาแฟเพิ่มมากขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยทำการปลูกแซมไปในพื้นที่ปลูกไร่ชาโดยจุดเริ่มต้นของการปลูกกาแฟมาจากการเข้ามาส่งเสริมของโครงการหลวง แต่หลังจากปลูกกาแฟมาได้ระยะหนึ่งชาวบ้านก็หันมาพัฒนาตลาดกาแฟโดยส่งผลผลิตสดให้กับพ่อค้ากลุ่มต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งพัฒนาเป็นกาแฟสดแม่กำปอง เพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งทีมวิจัยเห็นว่า การเป็นหมู่บ้านนักท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปองมีส่วนช่วยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนอย่างเป็น รูปธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับข้อคำถามที่ว่า การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้ชีวิตท่านเปลี่ยนไป ในทาง ที่ดีขึ้น มีผู้ตอบว่า มีผลมาก จำนวน 15 คน คิดเป็น 48.4 % รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.7 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้วัฒนธรรมชุมชนเข้มแข็งขึ้น มีผู้ตอบว่าปานกลาง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือตอบว่ามีผลมาก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5

ในส่วนของวัฒนธรรมชุมชน จากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่า ชาวบ้านมีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมเดิมมาปฏิบัติกันอีกครั้ง เช่น การทำบายศรีสู่ขวัญ การทำบุญสืบชะตาป่า การบวชป่า การทำบุญสืบชะตาขุนน้ำ

เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมชุดดังกล่าวเป็นวัฒนธรรม ที่เชื่อมโยงกับระบบ นิเวศที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน หากชุมชนใดไม่มีทรัพยากรหรือไม่สามารถดูแลทรัพยากรป่า ทรัพยากรน้ำของชุมชนได้ วัฒนธรรม ชุดดังกล่าวจะหายไป

หากแต่ชุมชนแม่กำปองยังคงมีกลไกในการจัดการทรัพยากรชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง หมายความว่า การใช้ชีวิตประจำวันของคนแม่กำปองยังเกี่ยวข้องกับทรัพยากรชุมชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับการจัดการท่องเที่ยวของเอกชน (Flight of the Gibbon) ก็สอดคล้องกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่า เพราะการโหนลวดสลิงบนยอดไม้ นั้นจำเป็นต้องใช้ พื้นที่ประกอบการในบริเวณที่มีป่า ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวของเอกชน กับของชุมชนจึงมีลักษณะสอดคล้องกัน และมีผลต่อการคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติ ชาวบ้านจึงยังสามารถรื้อฟื้นและสร้างสรรค์วัฒนธรรมชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติได้

ทีมวิจัยสามารถสรุปได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวของบ้านแม่กำปอง และการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้าน มีส่วนสำคัญต่อการทำให้วัฒนธรรมชุมชนบางอย่างยังคงอยู่แต่การคงอยู่ จะมีลักษณะทางความเชื่อมากน้อยเพียงใด และจะมีความถี่ของการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมมากน้อยแค่ไหนเพียงใดนั้น คงต้องดูลักษณะการเปลี่ยนแปลงชุมชนในมิติอื่นๆ ควบคู่กันไปในเชิงลึก

ในส่วนของข้อคำถามว่า การที่ชุมชนมีการจัดการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดการ ทรัพยากรมากขึ้น มีผู้ตอบว่า มีผลมาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาคือ มีผลปานกลาง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7

ด้านการมีส่วนร่วมในที่นี้ทีมวิจัยหมายถึงทั้งทางด้านการปฏิบัติและการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการ ทรัพยากรในชุมชนของชาวบ้าน ซึ่งพบว่า ชาวบ้านจะใช้โครงสร้างการบริหารในลักษณะของกรรมการ หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยพ่อหลวง (ผู้ใหญ่บ้าน), ผู้ช่วย, และกรรมการ ที่ชาวบ้านคัดเลือกเข้ามาเป็น คณะกรรมการ หมู่บ้าน ซึ่งจะเป็กลุ่มที่มีส่วนในการกำหนดนโยบาย การจัดการ ทรัพยากรชุมชน และหลังจาก มีข้อตกลง ร่วมกันแล้ว จึงนำนโยบายไปให้สมาชิกรับทราบและแสดงความคิดเห็นในระบบการประชุมหมู่บ้าน ซึ่งทุก คราวเรือนต้องส่งสมาชิกเข้าร่วมประชุมคราวเรือนละ 1 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย การจัดการทรัพยากร และเมื่อที่ประชุมเห็นด้วยก็จะนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งสมาชิกชุมชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัตินี้ด้วย

แต่จากการสอบถามชาวบ้านเพิ่มเติม ทีมวิจัยยังคงพบปัญหาว่า ในการประชุมแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะระดับ ใดก็ตาม ชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ในที่ประชุม โดยเฉพาะความเห็นที่แตกต่าง จากคณะกรรมการจึงทำให้ชาวบ้านหลายคนรู้สึกว่ ตนเองมีส่วนร่วมไม่มากนักในการจัดการทรัพยากร

แต่โดยภาพรวมทั้งจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าชุมชนจะตระหนัก และให้ความสำคัญ กับทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เน้นที่การพักผ่อนท่ามกลางสิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติ ชาวบ้านทุกครัวเรือนจึงมีความรู้สึกเป็นเสมือนเจ้าของบ้าน ที่ต้องคอยดูแล ชุมชนตนเองให้มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรดิน น้ำ และป่าอยู่เสมอ มีการวางกฎระเบียบการใช้ ทรัพยากร และการร่วมมือกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ รวมถึงการกลับมาของจิตสำนึกด้านความ สะอาด ของชุมชน ด้วยการหา กระบวนการจัดการขยะ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การร่วม มือกันดูแลให้ชุมชนมีความสะอาดอยู่ เสมอถือเป็นผลโดยตรงจากการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว และ การจัดการทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมของชุมชนที่

ทีมวิจัยพบ ยังเป็นการจัดการที่ส่งผลดีต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม โดยดูจากคำตอบจาก ข้อคำถามที่ว่า สิ่งแวดล้อมของชุมชนทรุดโทรมลงจากการมีนักท่องเที่ยว มีผู้ตอบว่า ไม่มีผล จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 ซึ่งตามความเห็นของชาวบ้าน กล่าวว่าการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนไม่ได้ทำให้สิ่งแวดล้อมทรุดโทรมลง แต่หากชาวบ้านไม่ช่วยกันดูแลรักษา จะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า

การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนถูกใช้อย่างคุ้มค่า มีผู้ตอบว่ามีผล มาก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาคือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7

ทีมวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของการตอบคำถามข้อนี้สัมพันธ์กับลักษณะของอาชีพของผู้ตอบแบบ สอบถาม โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ตอบว่ามีผลมาก จะเป็นคนที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนไม่ทาง ใดก็ทางหนึ่ง เช่น เป็นสมาชิกโฮมสเตย์ เป็นไกด์นำเที่ยวแบบเดินป่า หรือทำงานให้กับผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว เอกชนในชุมชน ซึ่งบุคคลที่กล่าวมานี้ อาชีพของเขาต้องพึ่งพิงกับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน จึงมี ผลทำให้เกิดความผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะที่ต้องให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ให้คงอยู่ เพราะเป็น ฐาน ต้นทุนสำคัญที่ก่อให้เกิดรายได้และความมั่นคงในชีวิต แต่สำหรับชาวบ้านที่ไม่ได้มีอาชีพหรือความเกี่ยวพัน กับ ทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงก็จะยังไม่เห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้อย่างคุ้มค่า เช่น คนที่มีอาชีพค้าขาย หรือที่ ทำเกษตรเช่นสวนเมี่ยง กาแฟ เพราะชีวิตผูกพันอยู่กับพื้นที่ทรัพยากร เฉพาะส่วนของตนเอง ยังไม่เชื่อมโยงกับ ทรัพยากรในระดับชุมชน จึงอาจจะยังไม่เห็นความเชื่อมโยงว่า การมีนักท่องเที่ยวเข้ามา จะทำให้ทรัพยากรถูกใช้ ใช้อย่างคุ้มค่าได้อย่างไร

หากไม่มีการจัดการท่องเที่ยวและโฮมสเตย์ ชุมชนจะไม่ได้รับการพัฒนา มีผู้ตอบว่า มีผลมาก และปาน กลาง จำนวนเท่ากันคือ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3

โดยมีเหตุผลเพิ่มเติมคือ ชาวบ้านที่ตอบว่า มีผลมากจะให้เหตุผลว่า การท่องเที่ยวทำให้เกิดรายได้เข้ามา ยังชุมชน และรายได้ดังกล่าวได้ถูกหักเข้ากองกลางส่วนหนึ่งเพื่อใช้สำหรับการพัฒนาชุมชน ซึ่งหากไม่มีรายได้ส่วนนี้ การริเริ่มการพัฒนาต่าง ๆ ก็อาจจะไม่เกิดขึ้น ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีผลปานกลางนั้น มองจากลักษณะทางกายภาพของ ชุมชนทั้งจากถนน และ โครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งไม่เปลี่ยนไปจากเดิมมากนัก จึงทำให้คิดว่าการจัดการ ท่องเที่ยว และโฮมสเตย์ มีผลต่อการพัฒนาเพียงปานกลาง

การมีนักท่องเที่ยวเข้ามามีผลกระทบต่อศาสนาและความเชื่อของชุมชน มีผู้ตอบว่า ไม่มีผล จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 ในประเด็นด้านวัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อ ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการประชุมร่วมกับชุมชนว่า การที่วัฒนธรรมชุมชนไม่ถูกกระทบ หรือเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามา เนื่องจากชุมชนมีการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมให้กับ นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น การบายศรีสู่ขวัญ การทำบุญ ตักบาตร การแสดงการฟ้อนรำ และการแสดงดนตรีพื้นเมือง ทำให้คนในชุมชนต้องหันมาฟื้นฟูให้มีความสุขใจ มีการฝึกหัดฝึกซ้อม อยู่เป็น ประจำ รวมถึงมีการชักชวนเยาวชนเข้าร่วมในการแสดงดังกล่าวการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน จึงถือว่าเป็น แรงผลักดันให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมไปในตัว

ความเชื่อของชุมชน ชาวบ้านจะมีการนำความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนมาเป็นกลไกในการควบคุมพฤติกรรมของ นักท่องเที่ยวเพื่อ ป้องกันการละเมิดข้อห้าม/กฎเกณฑ์ของชุมชนจนอาจจะนำความเสียหายมาสู่ทรัพยากร ธรรมชาติได้ เช่น เมื่อมีการนำนักท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ชาวบ้านที่เป็นผู้นำเดินป่าจะบอกกับ

นักท่องเที่ยวน่า ห้ามเด็ดกิ่งไม้ ขูดขีดต้นไม้ หรือนำของป่าออกมา เนื่องจากป่ามีเห็ดพิษอันตรายซึ่งมีพิษร้าย ปกป้องคุ้มครองอยู่ หากมีใครละเมิดสิ่งดังกล่าวจะทำให้ชีวิตตกต่ำ ทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น การนำกลไกทาง ความเชื่อมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนยังคงรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของ ชุมชนไว้ อย่างเหนียวแน่น และส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ถูกทำลายไปจากการท่องเที่ยว

การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนทำให้ชีวิตส่วนตัวของท่านหายไป มีผู้ตอบว่า ไม่มีผล จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ทำ โหสมเตยมีความเห็นร่วมกันว่า จะมีผลต่อความเป็นส่วนตัวเฉพาะ ในช่วงแรกๆ ของการเป็นโฮมสเตย์เท่านั้น เพราะยังไม่ลงตัวว่าจะต้องทำอะไรก่อนหลังอย่างไรต้องละทิ้ง งานส่วนตัว (เช่น ทำธุระส่วนตัว หรืองานที่เป็น อาชีพหลักคือการเก็บเมี่ยง) เพื่อใช้เวลาในการดูแล นักท่องเที่ยว จึงทำให้รู้สึกอึดอัดบ้าง แต่เมื่อทำไปสักระยะ ความรู้สึกดังกล่าวจะค่อย ๆ หายไปจนกระทั่ง ปรับตัวได้ในที่สุด ประกอบกับนักท่องเที่ยวจะเข้ามาพักใน ช่วงเวลาสั้น ๆ จึงไม่มีผลต่อชีวิตส่วนตัว

ข้อสังเกตของทิมวิจัยที่พบในปีที่ผ่านมาคือ กลุ่มผู้ทำโฮมสเตย์มีการปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ในการ รับรองนักท่องเที่ยว โดยมีการแยกส่วนระหว่างพื้นที่ ของนักท่องเที่ยวกับพื้นที่ส่วนตัวออกจากกันอย่างเป็น ระบบ ที่เห็นได้ชัด คือ มีการสร้างบ้านแยก อยู่ใน บริเวณเดียวกัน เพื่อใช้เป็นโฮมสเตย์หลังหนึ่ง และใช้เป็นที่ พักของตนเองและครอบครัวหลังหนึ่ง เป็นต้น

ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้ทำโฮมสเตย์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใน ชุมชนนั้นไม่กระทบกับชีวิตส่วนตัว เพราะนักท่องเที่ยวไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยว ใน บ้านเรา อีกทั้งยังมีผลดีต่อ เศรษฐกิจชุมชนด้วย หากจะมีปัญหาความอึดอัดบ้างก็เฉพาะตอนที่ นักท่องเที่ยว เข้ามาส่งเสียงดังตอน กลางคืน แต่ก็มีไม่บ่อยนัก หรือการขับขีรถจักรยานยนต์เสียงดัง ผ่านเข้าออกหมู่บ้าน เท่านั้น

ท่านรู้สึกว่าการปลอดภัยในชุมชนมีน้อยลงเมื่อมีนักท่องเที่ยว มีผู้ตอบว่า ไม่มีผล จำนวน 20 คน คิด เป็นร้อยละ 64.5 รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลตรงกัน คือ ไม่มีความรู้สึกอันตรายหรือมีอะไรน่ากลัวเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาอยู่ร่วมด้วยในชุมชน เพราะมันใจว่า คนใน ชุมชน สามารถดูแลช่วยเหลือกันได้เป็นอย่างดี และส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เลือกเข้ามาพัก ก็จะเป็นนักท่องเที่ยวที่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบโฮมสเตย์ดีในระดับหนึ่ง จึงไม่ใช่นักท่องเที่ยวที่จะสร้างปัญหาให้กับ ตนเองหรือชุมชน

จากข้อคำถามว่า ท่านคิดว่าการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป มีผู้ตอบว่า ไม่มี ผล จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3

จากการสัมภาษณ์ ชาวบ้านให้ความเห็นว่ากรณีที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนไม่มีผลให้เยาวชนมี พฤติกรรมเปลี่ยนไป เนื่องจากปัจจุบันนี้เยาวชนของชุมชนมีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกอย่างเป็นปกติ เพราะ ตั้งแต่เด็กก็ต้องไป เข้ารับ การศึกษาในตัวอำเภอหรือในตัวเมืองเชียงใหม่ ประกอบกับการรับสื่อต่าง ๆ ก็มีหลาย ช่องทาง พฤติกรรม ของ เยาวชนจึงได้รับอิทธิพลจากสื่อ และจากการใช้ชีวิตในสังคมเมืองใหญ่เป็นด้านหลัก หากเยาวชนในชุมชนมี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางลบ สาเหตุใหญ่จะเกิดจากสื่อมากกว่าเกิดจาก นักท่องเที่ยว การมี นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน จึงไม่มีผลสำคัญต่อพฤติกรรมเยาวชน

และจากการสังเกตของทิมวิจัยพบว่า ตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัยเกือบ 2 ปีนั้น ทิมวิจัยไม่ค่อย พบเยาวชนในชุมชนเลย จะพบก็แต่เพียงเด็กเล็ก คนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ ซึ่งจากการสอบถาม ทำให้ทราบว่า

เยาวชนส่วนใหญ่ลงไปศึกษาต่อที่เชียงใหม่ หรือที่จังหวัดใกล้เคียง โดยไปพักอาศัยอยู่กับญาติ หรืออยู่หอพักจะกลับเข้ามาในชุมชนเฉพาะช่วงวันหยุด หรือปิดภาคการศึกษาเท่านั้น

การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้ทรัพยากรของชุมชนเปลี่ยนเป็นของคนนอกชุมชนมากขึ้น มีผลปานกลาง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือ มีผลน้อย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7

แต่จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าสิ่งที่หลายครัวเรือนเริ่มตั้งข้อสังเกตและเห็นความเปลี่ยนแปลง คือ มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในชุมชนไปเป็นของคนนอกชุมชนเพิ่มมากขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งที่มิวิจัยพบคือ การเปลี่ยนแปลงอาชีพของคนในชุมชนโดยมีการปรับเปลี่ยน ลักษณะของพืชทางการเกษตรจากการปลูกเมี่ยงมาเป็นการปลูกกาแฟเพิ่มมากขึ้น สมาชิกวัยหนุ่มสาว ของชุมชน ไม่นิยมปลูกเมี่ยงที่เป็นอาชีพดั้งเดิม แต่หันมาให้ความสำคัญกับกาแฟตามสมัยนิยมมากขึ้น อีกส่วนหนึ่งจะทำงาน ในภาคการผลิตในเมืองใหญ่ ซึ่งในอนาคตอันใกล้ การปลูกเมี่ยงอาจไม่มีผู้รู้ หรือผู้สืบทอดอาชีพดั้งเดิมของชุมชนอาชีพนี้อีก